Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 29 июнь
ШАНБА
№ 124 (5.166).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ШОДА-ШОДА ШОНАЛАР

Киров районидаги «Москва» жамоа хўжалигининг Алиназар Нишонов бошлиқ бригадаси пахтазорларига йўлингиз тушса, бўлиқ ғўзалардан кўзингиз қувнайди. Бу бежиз эмас. Аҳил жамоа ҳозиргача ниҳолларни тўрт марта комплекс ишловдан чиқарди. Вақтида озиқлантириб, суғорилаётган экин серавж ривожланмоқда. Айни пайтда ҳар тупда икки-учта гул, 7—8 та шона бор.

— Бу йил 46 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 42 центнердан сифатли ҳосил йиғиштириб олишни кўзлаганмиз, — дейди бригада бошлиғи А. Нишонов. —Шу кунларда бутун куч-ғайратни парваришга қаратаяпмиз. Қатор ораларини юмшатиш, ўғитлаш, чопиқ қилиш бир-бирига қўшиб амалга оширилаяпти. Пайкалларда бегона ўт мутлақо йўқ. Дала ишларида моҳир механизаторимиз Орифжон Эргашев ўрнак кўрсатаяпти.

* * *

Гектаридан ўртача 40 центнердан ҳосил етиштиришни кўзлаётган «Искра» жамоа хўжалигининг Муҳаммаджон Тўхтасинов бошлиқ бригадаси пахтакорлари ҳар туп ғўзани асраб-авайлаб парвариш қилмоқдалар. Экинга ишлов беришда механизатор Абдумўмин Ҳамидов ғайрат-шижоат кўрсатаяпти. У культиваторни чаққонлик билан бошқариб, кунлик топшириқни 1,5 ҳиссага адо этмоқда. Бригада заршунослари 53 гектар майдонда деҳқончилик қилмоқдалар.

А. УЗОҚОВ.

ҲАР ҚАТРАСИ ҲИСОБДА

Хоразм вилояти хўжаликларида ғўзаларга сув таралмоқда. Суғоришга олдиндан тайёргарлик кўрилди. Биринчи сув бериш осон иш эмас. Тажрибасиз сувчилар сувни ортиқча сарфлаб юборишлари ёки айрим жойларга сув чиқара олмасликлари мумкин. Чунки янги эгатларда сув бир текис етиб келмайди.

Шу сабабли Урганч районидаги Калинин номли, Қўшкўпир районидаги «Ленинград» ва «Коммунизм», Хонқа районидаги Охунбобоев номли, Боғот районидаги Ленин номли жамоа хўжаликларида тажрибали сувчилардан махсус бригадалар тузилди. Бу яна шунинг учун ҳам зарурки, ҳозирги пайтда сув сарфи қатъий чеклаб қўйилган. Экинни суғориш даври учун Амударёдан аввалгига нисбатан бир ярим куб километр кам сув берилмоқда.

Ҳозир ҳар бир хўжаликда гидротехникларнинг махсус бригадалари иш олиб боряпти. Ҳар бир сув олиш жойларида суғориш шохобчаларидан қанча сув ўтиши пухта ҳисобга олинмоқда ва назорат қилинмоқда.

ҲОСИЛ НИШОНАСИ

Ғузор районидаги Навоий номли давлат кооператив хўжалигининг бир йўла олтита бригадаси далаларида ғўза гуллади.

— Бу ҳосил эрта етилиб, мўл бўлишининг нишонасидир, — дейди хўжалик бош агрономи А. Турдиев. — Лекин жуда қаттиқ меҳнат қилишга тўғри келди — биринчи суғоришга қадар чигитга тўрт марта тўла-тўкис ишлов бердик, ортиқча кўчатларни олиб ташладик, бегона ўтлардан тозаладик, ўғит чиқардик. Ғўзаларни фақат тунда суғоряпмиз. Бу ишга энг тажрибали мироблар жалб этилган.

Меҳнатни ташкил этишнинг янги шакллари самарали ишлашга ёрдам бермоқда. Давлат кооператив хўжалигининг жамоаси 950 гектар ерни беш йил муддатга ижарага олди. Шартноманинг бандларидан бирида шундай дейилган: давлат буюртмаси бажарилмаган тақдирда хўжалик тугатилади ва тарқатиб юборилади.

Ҳозир далаларда ғўза қийғос гуллаган...

Азамат заршунослар шу кунларда масъулиятли дамларни бошдан кечиришаяпти. Фидойи меҳнат, омилкорлик туфайли табиат инжиқликлари оқибатида юзага келган қийинчиликлар енгиб ўтилаяпти. Сўзида устуворлар ҳар бир ғўзани қалб кўри, меҳр зиёси билан ардоқлашмоқда. Саъй-ҳаракат зое кетмаяпти. Ҳосил нишонлари кун сайин кўпаймоқда.

— Мен учун энг ардоқлиси ғўза гулидир, — дейди Риштон районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» давлат хўжалиги лаборанти Нодирахон Полвонова. — Бу қувончли кунларга осонликча эришмадик. Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалиги зараркунандаларига қарши тадбирларни изчил амалга ошираяпмиз. Биофабрика жамоаси 1300 гектар ерни назоратга олган. Ғўзалар бўлиқ, бақувват бўлиб ўсмоқда.

Гагарин районидаги «Советобод» совхози деҳқонлари бу йил ҳар гектар ердан қарийб 33 центнердан пахта ҳосили олишга аҳд қилишган. Мавжуд 3 минг гектарлик майдон ижарачиларга бўлиб берилган. Илғор усул шарофати туфайли чўпкуварларда топширилган иш учун масъулият кучайди, улар ўз ерининг ҳақиқий хўжайинига айландилар. Ўзаро мусобақада ижарачилар Момохол Раҳмонова ва Қизлархон Қулбоева пешқадам. Зарбдорлар меҳнат унумдорлигини ошириш, иш шароитини яхшилашга қаратилган ташаббуслар билан майдонга чиқишмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Лаборант Н. Полвонова кўсак қуртига қарши тадбир ўтказаяпти. 2. Сўзи ва шахсий ибрати билан ҳамкасбларини олға ундаётган М. Раҳмонова ва Қ. Қулбоева ғўзалар қийғос гуллаётганидан хурсанд.

Ҳ. МЕЛИБОЕВ ва И. ХЎЖАЕВ олган суратлар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг 26 июнь куни бўлиб ўтган мажлисида Жиззах вилоят партия комитетининг бозор муносабатларига ўтиш шароитида Ўзбекистон Компартияси XXII съезди талаблари асосида мафкуравий ишни қайта қуришга доир фаолияти кўриб чиқилди. Вилоят партия комитети ва унинг бюроси шу йўналишда маълум ишларни амалга ошириш билан бир вақтда ҳозирги вазиятда ўз фаолиятини қайта қуришнинг аниқ концепциясини ҳали ҳам ишлаб чиқмаганлиги, бир қанча район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларида мавжуд бўлган хотиржамлик, кучайиб бораётган салбий ҳодисаларнинг ижтимоий-сиёсий оқибатлари хавфига ва бундай қийин шароитда мафкуравий ишнинг муҳимлигига етарли баҳо бермаслик кайфиятларини бартараф этиш учун таъсирчан чоралар кўрмаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

Вилоятнинг партия комитетлари коммунист раҳбарларда воқеликни сезгирлик билан ҳис этишни, янги иқтисодий тафаккурни, юқоридан кўрсатма бўлишини кутмай мустақил ҳаракат қилиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ички заҳираларини излаб топиш, одамларни озиқ-овқат ва кундалик зарур моллар билан таъминлаш масалаларини ҳал қилиш кўникмаларини тегишлича ҳосил қилмаётганликлари айтиб ўтилди.

Тарғибот-тушунтириш ишларида аҳолини бозор муносабатларига ўтиш даврида унинг аҳволи қийинлашиши, қийинчиликлар ва муаммолар пайдо бўлиши мумкинлигига руҳий жиҳатдан тайёрлашга амалда эътибор берилмаяпти.

Бюро партия ташкилотлари меҳнаткашларга ҳозирги мураккаб босқичдан фақат ўз кучларига таяниб, биргалашиб ва аҳиллик билан, юксак интизом ва тартиб, фуқаролик ва миллий тотувлик вазиятидагина муваффақиятли ўтиш мумкинлигини тушунтирмаётганликларини қайд этди.

Вилоят партия комитетига аниқланган камчиликларни бартараф этиш топширилди. Ҳозирги ташвишли вазиятдан республика Компартияси Марказий Комитети ва раҳбарияти ташвишланаётганлигини, вазиятни барқарорлаштириш ва бозор тузилмаларини қарор топтириш, янги шароитда ишлаш учун ходимларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, вужудга келаётган муаммоларни тезда ҳал қилиш юзасидан зўр ғайрат билан илдам ҳаракат қилиш зарурлигини партия комитетларига ва бошланғич ташкилотларга, барча коммунистларга етказиш керак.

* * *

Шу куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети котибиятининг мажлиси бўлди. Марказий Комитет илгари қабул қилган «КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия назорати комитетининг «Ўзбекистон ССР деҳқончилик-саноат комплекси ва СССР Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги айрим раҳбар ходимларининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган машина-ускуналарни хориждан сотиб олиш ва уларни ишга туширишни ташкил этишга масъулиятсиз муносабати тўғрисида» 1990 йил 26 январь қарори» қандай бажарилаётганлиги юзасидан республика ташкилотлари коммунист раҳбарларининг иши тўғрисидаги ахборот тингланди.

Муҳокама давомида партия комитетлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари, деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари ва ташкилотлари қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш учун хорижий машина-ускуналар ўрнатилган линиялар ва цехлар қувватларини ишга тушириш ва улардан фойдаланишни тезлаштириш юзасидан муайян ишларни амалга оширганликлари таъкидланди.

Бироқ қишлоқ хўжалик хом ашёсини чуқур қайта ишлаш учун хорижий техника ва технологияни қўлланиш ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари ресурсларини кўпайтириш имкониятларидан ҳали кам фойдаланилмоқда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорида кўрсатилган камчиликлар тўла бартараф этилмаган.

Қабул қилинган қарорда котибият Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик вазирлиги (М. Ю. Исломов), Ўзбекистон мева-сабзавот ва виночилик саноати, Ўзбекистон озиқ-овқат саноати концернлари (А. Ҳ. Тошкенбоев, Б. Қ. Қосимхўжаев), «Узагрострой» ва «Узколхозстрой» бирлашмалари (И. Юсупов, В. Ш. Камолов) коммунист раҳбарларидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш учун хориждан машина-ускуналар сотиб олиш ва улардан фойдаланишни тартибга солиш тадбирларининг тўла ҳажмда бажарилишини таъмин этишни талаб қилди. Юқорида номлари келтирилган раҳбарларнинг хориждан келтирилган машина-ускуналар билан жиҳозлаш мўлжаллаб қурилаётган барча корхоналар ва цехлар белгиланган муддатда ишга туширилади, деб берган ваъдалари маълумот учун қабул қилинди.

«ТОШКЕНТ ИШБИЛАРМОНЛАР УЧРАШУВИ»: ЯКУН ВА ИСТИҚБОЛЛАР

26 июнь куни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида шу йил 18—22 июнда ўтказилган биринчи «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» якунлари чиқарилди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов бошқарди.

Мажлисда бўлиб ўтган учрашув жумҳуриятнинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий турмушида муҳим аҳамиятга эга бўлганлиги, умуман унга боғланган умидлар ва режаларни оқлаганлиги таъкидлаб ўтилди. Ўзбекистон ССР ижтимоий-иқтисодий мустақиллик йўлидан ишонч билан бораётганини, халқаро бозорга дадил чиқаётганини мазкур учрашув тасдиқлади.

Учрашув хорижий ишбилармонларда катта қизиқиш уйғотди. Шуни айтиш кифояки, Тошкентга қирқ тўрт мамлакатдан 330 давлатлараро корпорациялар, фирмалар, компаниялар ва банкларнинг 500 нафардан ортиқ вакили келди. Учрашув давомида қирқта қўшма корхона барпо этиш тўғрисида битимлар тузилди, кўплаб яхши ният протоколлари имзоланди, уларнинг аксарияти амалда рўёбга чиқиши лозим. Мана шуларнинг ҳаммаси жаҳон мамлакатлари, уларнинг савдо-саноат доиралари, чет эллардаги ватандошларимиз бизга ғоят қизиқиб қарабгина қолмай, шу билан бирга ҳар томонлама ёрдам беришга тайёр эканликларидан ҳам дарак беради. Бу Ўзбекистон ССРнинг давлат мустақиллиги ҳақида жумҳурият Олий Кенгашининг сессиясида қабул этилган декларация амалда рўёбга чиқаётганлигининг яна бир ёрқин исботидир.

Ғарб ишбилармонлари Ўзбекистоннинг юксак иқтисодий имкониятларини, унинг бой табиий ресурсларини, республиканинг жадал суръатлар билан ривожланишга қодирлигини ўз кўзлари билан кўрганликлари муҳимдир. Бу эса Ўзбекистон ССР халқаро бозорга фақат анъанавий хом ашё билан эмас, шу билан бирга халқ хўжалиги ўнлаб тармоқларининг тайёр маҳсулоти билан фаол қўшилиш имкониятига эга эканлигидан далолат беради.

Жумҳуриятда режалаштирилган ишларни тезроқ ҳал қилиш учун хорижий сармояларгина эмас, балки энг муҳими — илғор технологиялар, бозор эҳтиёжларини тезда ва самарали ҳисобга олиб, уни халқ истеъмол моллари билан тўлдира оладиган қўшма корхоналар зарур. Бундай ишларнинг намуналари ҳозирнинг ўзидаёқ мавжуд.

Ҳозир Ўзбекистон чет эллик савдо-саноат доиралари ва мижозлар билан мустақил ҳамкорлик қилишга тайёр эканлиги мажлисда алоҳида таъкидланди. Халқаро бозор — вужудга келган иқтисодий вазиятдан қутулишнинг, мушкул муаммоларни ҳал этишнинг, халқни озиқ-овқат, энг зарур моллар билан таъминлашнинг ва, ниҳоят, жумҳуриятда барқарор вазиятни вужудга келтиришнинг тўғри ва соз усулларидан биридир.

Мажлисда турли йўллар билан фойда олиш мумкинлиги айтиб ўтилди. Фойда олишнинг энг осон ва унча истиқболли бўлмаган йўли у ёки бу турдаги маҳсулот ишлаб чиқаришни монополия қилиб олган корхонанинг ўз маҳсулоти нархини оширишидир. Лекин «Совпластитал» каби бошқача йўл ҳам тутиш мумкин: у 2 апрелдан кейин оширилган барча маҳсулотларининг нархини мустақил равишда камайтирди. Юзаки қараганда, корхона бундан бир неча ўн миллион сўм зарар кўради, аммо нархнинг камайтирилиши қўшма корхонага амалда фойда келтиради, айни пайтда истеъмол бозоридаги кескинликни пасайтиради.

Фақат соғлом рақобат тўпланиб қолган муаммоларни тез ва самарали ҳал этишга, ички бозорни ҳозир тақчил бўлиб қолган маҳсулотлар билан тўлдиришга қодирдир. Мувозий равишда бошқа вазифани ҳам ҳал этиш: тайёр маҳсулот билан халқаро майдонга чиқиш мумкин. Бу ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг, валюта олишнинг кафолатли йўлидир.

Бунга «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» ҳам кўмаклашди. Маълумки, республика вазирликлари ва идораларида бундай тадбирлар ўтказиш тажрибаси йўқ эди. Ишбилармонлар анжуманининг якунлари салмоқли эканлигига қарамай, Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида асосий эътибор камчиликларга қаратилди.

Хусусан, ўтган учрашув ҳеч истисносиз барча вазирликлар ва идоралар учун жиддий имтиҳон бўлганлиги таъкидланди. Бу синовдан уларнинг ҳаммаси ҳам ўта олмаганлиги тўғрисида мажлисда рўй-рост гапирилди. Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги, Қурилиш вазирлиги, Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети, «Узагрострой» гарчи қўшма корхоналар барпо этиш, ўз маҳсулоти билан ташқи бозорга муваффақиятли равишда чиқиш учун катта имкониятларга эга бўлсалар ҳам музокаралардан четда турдилар. Айрим раҳбарлар чет эллик ишбилармонлар билан ўзаро манфаатли алоқани йўлга қўя олмадилар ва ҳатто бундай қилишга интилмадилар ҳам. Улар ва шу каби бошқа раҳбарлар аввалгидек истеъмолчилик фалсафаси билан яшаб, давлат маблағини беринглар, ресурсларни беринглар, деган ва шу каби кайфиятда юришибди. Аммо ўзлари, жумладан, ишбилармонлик соҳасида ҳеч қандай ташаббус кўрсатмаяптилар.

Бу муҳим тадбирга расмиятчилик билан ёндошганлар қаттиқ танқид қилинди. Айрим раҳбарлар ўз олдиларига зиммаларига ҳеч қандай мажбуриятлар юкламайдиган муддаолар тўғрисидаги протоколлар имзолашни вазифа қилиб қўйдилар. Улар синовдан ўтган бюрократик машина ўзларининг яна чет элга боришларига, у ерда пировард натижада ҳеч қандай натижа бермайдиган юзаки музокаралар олиб боришларига имкон беради, деб ҳисобламоқдалар.

Энди бунга йўл қўйилмайди, деб таъкидлади ўз нутқида Ўзбекистон ССР Президенти. Бозор муносабатларига ўтиш, ташқи иқтисодий масалаларни ҳал қилишда республиканинг мустақиллиги мутахассисларнинг пухта тайёргарликка эга бўлишини, уларнинг тижорат битимларини муваффақиятли туза олишларини талаб қилади. Шу сабабли ёш мутахассислар ҳозирнинг ўзидаёқ, ҳеч пайсалга солмай менежмент, маркетинг, бизнес сирларини, мунтазам ўзгариб турадиган бозор талабларини ўрганишлари лозим. Учрашув чоғида бир қанча хорижий фирмалар билан аҳдномага эришилди. Бу аҳдномаларга мувофиқ улар ўзбекистонлик мутахассисларга бозор иқтисодиётининг сир-асрорларини ўргатишни ўз зиммаларига оладилар. Лекин бунинг битта шарти бор. Мутахассислари чет тилларни билишлари шарт.

Вазирлар Маҳкамаси мажлисида яқинда ташкил этилган республика товар биржаси тўғрисида алоҳида гап бўлди. Бу — иқтисодий ривожланишнинг сифат жиҳатдан янги босқичи, хом ашё ва маҳсулотлар юқоридан тақсимлаб бериладиган буйруқбозлик-бюрократик тизимдан ҳақиқатан ҳам узоқлашишдир. Биржа ишини кучайтириш, унинг фаолияти соҳаларини кенгайтириш зарур деб топилди.

Айни пайтда, деб таъкидлашди сўзга чиққан кишилар, камчиликларга қарамай «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» республика иқтисодий турмушида кўп жиҳатдан бурилиш палласи бўлди. Шартномалар тузиш, қўшма корхоналар ва ишлаб чиқаришлар барпо этиш соҳасида бошланган катта иш аниқ натижа бериши керак. Ярим йўлда тўхтаб қолиб бўлмайди. Белгиланган режаларнинг ҳаммаси, иқтисодий жиҳатдан наф келтирадиган ишларнинг ҳаммаси, халқ турмушини яхшилашга кўмаклашиши лозим бўлган тадбирларнинг ҳаммаси амалда рўёбга чиқарилиши керак. Тошкент учрашуви Ғарбдаги йирик корпорациялар, компаниялар, фирмалар ва банклар Ўзбекистон билан тенг ҳуқуқлилик асосида ҳамкорлик қилишга тайёр эканлигини тасдиқлади. Жумҳуриятдаги барқарор ижтимоий-сиёсий вазият, жумҳурият меҳнаткашларининг ўз турмушини ўзгартириб, уни яхшилаш истаги хорижий ишбилармонлар учун бу ерда асосий гаров бўлди.

(ЎзТАГ).

Бозор шароитида хўжалик иқтисодиёти

РАИС ҚАБУЛИДА

— Раис 8-синфда туради, — дейишди.

Бу сўз қулоғимга эриш туюлди. Бироқ хўжалик маъмурияти мактабнинг олдинги биносида жойлашганини кўриб, таажжубланишимга ўрин қолмади. Бу ер 50 йилдан кўпроқ вақт мобайнида ўқувчиларга хизмат қилди. Энди... гап эски иморат ҳақида бораяпти. Янги, қулай жойни қишлоқ шифокорлик амбулаториясига топшириб, бу ёққа кўчиб ўтишига раисни нима мажбур этди?

Қабулда одам кўп эди. Бир бурчакда ўтирдим. Мактаб биноси бўлгани учун қабулхона ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Замон каби одамлар ҳам асабий. Жанжалнинг устидан чиқиб қолдим. Деҳқон кассирга дўқ ураётган экан. Ошкоралик... Деҳқоннинг асабийлиги бултур топширган маҳсулотининг пулини ҳануз ололмаганидан экан.

— Ука, меҳнаткашнинг елкасига тоғ ағдарилса ҳам кўзи, сўзи, қўли етадиган биздан кўради, — деди раис. — Уларни тушуниш керак, аҳвол оғир. Бозор иқтисодиёти шароитида яшаш қийинлашиб қолди. Маҳсулотимизни сотиб олган заводлар пулни ўз вақтида ўтказишмаяпти. Натижада чўнтаги қуруқ бойваччадекмиз, одамларга иш ҳақини бирдан тўлолмаяпмиз.

Суҳбат узоққа чўзилмади. Чунки қабул учун навбат кутаётганлар кўп эди. Одамлар қандайдир нажот излашади, нимадандир аччиқланишади, кимдандир ёрдам сўрашади...

Ургут районидаги Мирзо Улуғбек номли хўжаликнинг кўп йиллардан буён қарздан боши чиқмади. 1990 йил февралида Мавлон Шомаликовни унга директор этиб тайинлашди. Орадан бир йил ўтгач давлат хўжалиги жамоа хўжалигига айлантирилди. Директор раис бўлди.

— Буларнинг фарқи шунда эканки, совхозни бир киши бошқаради. Яъни директорнинг айтгани айтган. Колхозда эса кўпчилик. Бошқарув дегани бор. Одамлар хоҳламай қолишса раисни бўшатишаверади.

Бу раиснинг нимҳазили, албатта.

— Иккаласининг ҳам яхши ва ёмон томонлари бор. Масалан, совхозда даромад солиғи ишчилардан қайтарилади. Колхозда эса бўлинмас жамғармадан. «Правда» жамоа хўжалигини олайлик. Бизда ҳам, уларда ҳам шароит, муҳит бир хил. Лекин шу пайтгача қўшниларнинг даромади бизнинг ишчиларимизникига қараганда зиёд бўлди. Колхоз эди-да. Бундан ташқари совхозда талай ишлар, қурилишлар давлат ҳисобидан қилинади, колхозда эса ундай эмас. Бизда ҳамма нарсанинг нархи пахтага нисбатан ўлчанади. Бу қонимизга сингиб кетган. Тамаки баҳоси эса қиммат. Назаримда, мана шу пинҳоний таққослаш бизга панд берди. Кўп йиллар адолат бўлсин, деб келдик. Нима учун пахтакорнинг ҳақи оз-у, пиллакор ёки тамакикорники кўп? Тенглаштириш керак дедик.

— Бу йил иккита мактаб қурилишини режалаштирганмиз, — деди раис.— Бири 822, иккинчиси 420 ўринга мўлжалланган. Водопровод ўтказиш ҳам кўзда тутилган. Аммо газ келтиришни уддалолмадик. У 1992 йил режасига киритилди.

Юқорида кўп нарсалар пахтага нисбатан ўлчанишини айтдим. Асосий экин бўлгани туфайлими, арзонлиги учунми, ҳамма нарса унга томон тортаверади. Тамакикорнинг ҳолини ҳеч ким сўрамаган. Ургут билан Арнасойни таққослаб кўрайлик. Арнасой — кенжа районлардан бири. Шунга қарамай ҳамма хўжаликларнинг марказида биттадан маданият уйи бор. Табиий газ, ичимлик суви билан таъминланган. Қишлоқларнинг ички йўллари асфальтланган. Тамакикорларда бундай эмас. Буни раиснинг гапларидан ҳам билиш мумкин. Сув ҳақида энди-энди гап бўлаяпти. Асфальтлаш, маданият уйи ҳақида оғиз очилаётгани йўқ. Замонавий мактаб хусусида ҳам энди сўз юритилмоқда. Болалар деворларига тиранчиқлар қўйилган эски иморатларда ўқишди, ҳамон ўқишаяпти.

— Хўжалик 1989 йилда давлатдан 4 миллион сўм қарз бўлганди, — давом этди раис. — Ўша йили 8 миллион сўм даромад қилинган. Бултур омадимиз юришди. Қарзларни уздик. Ҳозир ҳисобимизда 2 миллион сўм бор. Бу йил янада кўпайтирмоқчимиз. Боғдорчиликка ҳам эътибор бераяпмиз, лекин чорвачиликдаги кўрсаткичлар паст. Тан олиш керак. Асосий даромадимиз манбаи тамаки, унга 571 гектар ажратилган. Ҳар ишчига ўрта ҳисобда 20 сотихдан тўғри келади.

Албатта, тамакининг ҳозирги нархи деҳқонни тўла қониқтирмайди. Бу меҳнатнинг баҳоси ҳам эмас-да. У-бу қилиб биринчи навини 6 сўм 10 тийиндан 8,5 сўмга кўтаришди. Ўтган йилги ҳосилга шундай пул тўлашди, бозор иқтисодиёти шароитида бу ҳеч нарсага арзимай қолаяпти. Тамакчиликда 90 фоиз иш қўлда бажарилади. Техника тамакикорга шудгорлашдан бошқа бирон юмушда ёрдам беролмайди.

Бу соҳа шундайки, оиланинг барча аъзоси унда ишлашга мажбур. Ёзда Ургут қишлоқларига борсангиз, етмиш яшар кампирлар қўлида игна билан тамаки баргларини тизиб ўтиришганига кўзингиз тушади.

— Мавлон ака, бозорга ўтиб хўжалик юритиш, раҳбарлик осонлашгандир. Ҳамма эркин, нима қилишни ўзи билади.

— Ўзингиз ҳам кўриб, билиб юргандирсиз. Кун ўтказиш, рўзғор тебратиш қийинлашди. Бошқариш ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Ҳар бир киши билан ҳисоблашишга тўғри келяпти.

Одамлар унча-мунчага кўнмайдилар. Шу нарса аёнлашдики, қабулда навбат кутаётганларнинг 99 фоизи пул масаласида келган. Биров болаларга бериладиган товон пулига, бошқаси ўтган йилги ҳосил ҳақига, учинчиси эса ҳатто жорий йилнинг пулини ундирмоқчи...

Яшаш оғир, ҳамма нарса ҳисобли. Бу ердагиларнинг тақсимот ҳақида қизиқ гапи бор: «Менга ҳам бир чўмич, Муяссарга ҳам». Бу уруш пайтларидан қолган. Гап атала ҳамда катта одамнинг катта, кичикнинг кичик иштаҳаси ҳақида кетаяпти. Ҳозир иштаҳага ёки ишга қараб эмас, каллага қараб тақсимланмоқда. Сариқтепа қишлоғида маст кишини кўрганда афтини бужмайтириб, узоқдан ўтадиган кампирлар эндиликда ўз насибаси — арақни дўкон сотувчисидан талаб қилишаяпти...

— Устингиздан кимдир ёзган экан, текширув кетаяпти деб эшитдим?

— Нима дердик. Амалпарастлик бор экан, бундай ёзув-чизув туғамайди. Текширувчилар келаяпти-кетаяпти, асабнинг эговлангани қолади, холос...

Мени ҳайратда қолдирган томони шуки, раис маъмурият ходимларини кескин камайтираяпти. Унгача бўлган раҳбарларнинг бирортаси бу ишга қўл ургани йўқ. Ўзларига душман орттиришдан чўчишгандир. Мавлон Шомаликовнинг эса барча соҳадаги каби бу борада ҳам қадами дадил. Ҳисобчилар сони 3—4 баравар қисқартирилди. Булар жавобгарликни, масъулиятни кучайтириш, деҳқоннинг нонхўрини камайтириш йўлида қўйилаётган одимлардир.

Қабулхонадан қайтаётиб бу кунлар ҳеч кимга осон кечмаётгани, ишлаш ҳам, яшаш ҳам қийинлашгани ҳақида ўйладим. Ҳа, ҳаммамиз интиқ бўлиб, умид билан кутаётган эртанги тўкин кунларга ана шундай мушкулликларда синалиб, тобланиб бораяпмиз.

И. ШОМУРОДОВ.

ИШБИЛАРМОНЛИК— ДАВР ТАЛАБИ

МИЛЛИОНЕР

Халқимиз орасида ўнлаб яқин келажакни олдиндан кўра биладиган, бугуннинг эртаси, эндини ва яқин истиқболини чуқур таҳлил қила оладиган, шунга қараб коллектив қарорига айланажак шахсий режаларини мукаммал, пишиқ-пухта тузадиган, уларни изчил бажариш, рўёбга чиқариш учун бутун кучи-ғайрати, билим-тажрибасини ишга солиб, оқил мақсад сари курашдаги жамики қийинчиликларни ишбилармонларча тап тортмай рўбарў енгадиган ажойиб кишилар бор.

Бухоро вилояти Ромитан районидаги «Гулистон» бўрдоқичилик кооперативининг раиси Алиёр Каримов ана шундайлардан. Алиёр ака энди эллик ёшга тўлган бўлса-да, ҳаётнинг кўп аччиқ-чучукларини татиди. Тақдир уни кўп томонга силкиллаб кўрди. Ундаги бардош ва матонат, чидам ва тажриба тақдир юзага келтирган ҳамма ташвишлардан устун келди.

Ирмоқлардан дарёлар ҳосил бўлганидек, Алиёр аканинг бундан 12 йил олдинги кичкинагина оилавий фермаси бугун турдошлари орасида миллионер кооперативга айланди.

Алиёр ака 1979 йили Бухоро шаҳар савдо ташкилотининг бошлиғи, марҳум Борис Гольдман билан танишиб қолди. Унга азалдан чорвага қизиқишини айтди. Бирор орзу-истак билан мурожаат қилган кишиларга доно маслаҳат берадиган, керак бўлса, амалий ёрдам кўрсатадиган Б. Гольдман ҳам Алиёр акадан мададини дариғ тутмади.

— Чўчқачилик билан шуғуллан, — деди у. — Бунинг сабабларини биласанми? У «тезпишар», иккинчидан, гўшт ва гўшт маҳсулотлари мўллигини жадал таъминлайдиган соҳа.

Шаҳар савдо ташкилоти ёрдамчи хўжалигидан кейин қайтариб бериш шарти билан 10 бош она чўчқа, 1 бош эркак чўчқа ажратиб берилди. Бу — йирик ташкилотнинг оилавий фермага оталиқ ёрдами эди. У ҳовлисида 250—300 бош чўчқага мўлжалланган молхона қурди. Хонадонда чўчқа боқишни Алиёр ака оиласи аъзолари ўн йил давом эттиришди. Ҳар йили ўртача 250 бош чўчқа семиртириб гўштга топширилди.

1988 йил май ойида «СССРда кооперация тўғрисида»ги қонун эълон қилинди. Алиёр ака оиласи молиявий аҳволини ҳисоб-китоб қилиб кўрди, «энди чорвачилик бўйича кооператив тузсак бўлар экан» деган қарорга келди. Буни оила аъзолари якдил қўллаб-қувватлашди. Шундай қилиб, Алиёр ака 1988 йил ўрталарида қонунга асосланган, юридик куч-қувватга эга бўлган кооператив тузишга киришди. У район, вилоятда бир неча бор кирмаган ташкилот, бир неча бор учрашмаган раҳбар ва мутахассислар қолмади. Ниҳоят, «Гулистон» бўрдоқичилик кооперативи юридик асосга эга бўлди. Ромитан агросаноат банкида кооперативнинг ўз ҳисоби очилди. Ўз муҳрига эга.

Ўтган икки ярим йил мобайнида Ромитаннинг «Қўрғон» қишлоғида тезкор ўзгаришлар юз берди. Алиёр ака раислик қилаётган бўрдоқичилик кооперативи қаддини алпона ростлай бошлади. Бунга осонликча эришилгани йўқ, албатта. Йирик бўрдоқичилик кооператив-комплекси қуриш учун маблағ керак эди. Алиёр ака давлатдан 2 йил муддатга 1,5 миллион сўм қарз олди. Бу маблағлар нималарга йўналтирилди?

Алиёр Саидович ишни замонавий йирик чорвачилик бинолари ҳамда социал-маданий объектлар қуришдан, кооперативни техникавий таъминлашдан, чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлаш цехлари қуришдан бошлади.

1988—1990 йиллар мобайнида ҳар бирига ўртача ҳисобда 1000 бош чўчқа сиғадиган 5 та чўчқачилик комплекси, 500 бош қорамолга мўлжалланган комплекс, озуқа сақланадиган омбор, бир сменада 30 тонна колбаса ишлаб чиқарадиган цех, ишчи-хизматчилар учун ётоқхона, ошхона қуриб фойдаланишга топширилди. Шунга мувофиқ чўчқалар бош сони 1988 йилдаги 300 бошдан 3000 бошга, қорамоллар 120 ўрнига 500 бошга етказилди.

Кооператив ташкил топганидан буён 7 та юк автомашинаси, 20 дан ортиқ трактор-тележка, ҳайдов трактори ва турли хил механизмлар сотиб олинди. Биринчи йили кооперативга 5 гектар суғориладиган ер ажратиб берилган эди. Бу майдон унинг эҳтиёжларини қондирмайди.

Кооперативда чўчқачилик билан бир қаторда қорамолчиликни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Шу муносабат билан келгуси 3 йил мобайнида қорамолларни 6 минг бошга, чўчқаларни эса 20.000 бошга етказиш кўзда тутилмоқда. Шунга кўра, чорвачилик комплекслари қуриш жадал давом эттирилади. Келгуси йили 5 та чўчқачилик ва 4 та қорамолчилик корпуси қуриб, фойдаланишга топширилади. Диққатга сазовор жойи шундаки, кооператив барча қурилиш ишларини ўз кучи билан амалга оширмоқда. Бундан 3 миллион сўмлик маблағ тежаб қолинди. Барча соҳада тежамкорликка эришиш — бош мақсад.

Хўш, бўрдоқичиликдан кооператив қандай фойда кўрди?

— Кооператив ташкил топган 1988 йил 50.000 сўм умумий даромад билан, 1989 йил 200.000 сўм, 1990 йил 2 миллион сўм даромад билан якунланди. Жорий йилнинг биринчи ярмида 2,5 миллион сўм даромад олинди. Кооператив ташкил топганидан шу кунгача соф фойда 3 миллион сўмга етди.

— Даромаднинг асосий манбалари нимада? — сўрадим раисдан.

— Ялпи даромаднинг салмоқли улуши колбаса цехидан, — деди у. — Шу йилнинг март ойида колбаса цехи ишга туширилган эди. Ҳозирги ҳисоб-китобларимизга кўра, у бир ойда 60 тонна маҳсулот беради. Бундан кооператив ойига 1 миллион 800 минг сўм фойда кўради. Кооператив уставида қайд этилганидек, турли хўжалик ва ташкилотлар корхона ва муассасалар билан ўзаро маҳсулот айирбошлаш ҳуқуқига эгамиз. Гўшт ва гўшт маҳсулотларини совхоз, колхозлар, йирик корхоналарга ем-хашак эвазига бераяпмиз. Чунки бизга ажратиб берилган майдоннинг каттагина қисмида қурилиш ишлари олиб борилаяпти. Бизда етиштирилган ем-хашак эса чорвамиз эҳтиёжини қопламаяпти. Агар кооперативимиз ихтиёрига 1000 гектар ер беришса, яқин келажакда йилига 100 миллион сўм ялпи даромад

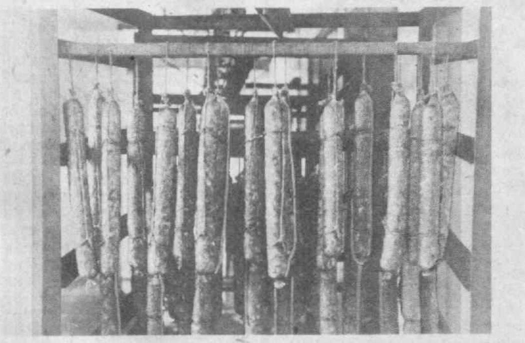

СУРАТЛАРДА: 1. Кооператив раиси А. Каримов колбаса цехида ишчилар В. Цветкова, Ойша ва Нигора Саидовалар билан маҳсулот сифатини кўздан кечиришаяпти. 2. Қассоб О. Қодиров. 3. Дудланган колбасалар. 4. Замонавий усулда қурилган чорвачилик комплексининг умумий кўриниши.

Т. ИСМОИЛОВ олган суратлар.

олиш мумкин. Афсуски, кооперативга ер ажратиб бериш масаласини ҳал этиш икки ярим йилдан буён чўзиляпти. Кооперативчилик, фермер ва деҳқон хўжаликлари фаолиятига кенг йўл очилган бир даврда уларга сув, ер, техника ва бошқа ресурслар ажратиб бериш асоссиз равишда пайсалга солинаётир.

Кооперативлардаги хайрли ишларнинг ижрочилари дастлабки кезларда асосан, оила аъзолари эди. Раиснинг турмуш ўртоғи Сафия Каримова, ўғиллари Улуғбек, Жўрабек, Алишер, Анвар, қизлари Ойша, Нигора, келинлари Зулфия, Гулноз, Дилбарларнинг баракали меҳнатини алоҳида таъкидлаш лозим.

Коллектив кун сайин такомиллашяпти, у байналмилал жамоага айланиб бораяпти. Бу ерда рус, тожик, молдаван ва бошқа миллат вакиллари меҳнат қилишаяпти. Алиёр Саидович Рўзи Рамазанов, Вася Бухтаяров, Шароф Болтаевларнинг номларини фахр билан тилга олди.

Ҳар бир ходимнинг ўз ўрни ва салмоғи бор. Колбаса цехининг бошлиғи Фарид Қуддусовнинг йирик мутахассис — технолог сифатида орттирган бой тажрибаси бу ерда асқотди. Цехнинг лойиҳасини унинг ўзи яратди, Бино қурилишининг бошида турди. Коммунист Вера Павловна Цветкованинг дудланган, ярим дудланган колбасалар хуштаъмлигини таъминлашда улуши катта. Колбаса таркибига қўшиладиган хилма-хил доривор, гиёҳлар меъёрини Вера Павловна яхши билади. Одил Қодиров, Наримон Наимбоевларнинг ишлари ҳам таҳсинга лойиқ.

Аммо кооперативда пишиб етилган муаммолар оз эмас. Масалан, бўрдоқчилик кооперативига омихта ем фонди белгилашни олайлик. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш планларини сурункали бажармай келаётган, оқибатда чорвачиликни зарар келтирувчи тармоққа айлантириб қўяётган қатор хўжаликларга омихта ем ажратиш бўйича фонд белгиланади-ю, чорвачилик кооперативлари эса четда қолаётир.

Бухоро шаҳри ва Ромитан ноҳияси марказида ўз магазинига эга бўлган, уларда турли хил колбасани бозор нархидан 2—2 сўм 70 тийин арзон сотаётган, «Қўрғон» совхозининг болалар боғчасини бепул гўшт билан таъминлаётган, Бухоро шаҳридаги болалар уйларидан бирига 20 минг сўм хайрия ажратишни мўлжаллаган, кооперативнинг ҳар бир ишчисига алоҳида ҳовли, улар учун чойхона, универсал магазин, болалар боғчаси қуришни кўзлаган кичик кооперативнинг йирик муаммолари оз эмас, албатта.

Кооператив ходимлари ҳар ойда 500—600 сўмдан 1200 сўмгача маош олишмоқда. Ҳозирча турар жой бинолари қуриб битказилмаганлиги учун ишчиларни ишга олиб келиш ва уйларига элтиб қўйишга махсус транспорт ажратилган. Булар жамоада меҳнат унумдорлигининг муттасил ошиб боришини таъминлаётир.

Хорижий мамлакатлар билан тўғридан-тўғри иқтисодий алоқа ўрнатиш борасида кооператив илк қадам қўйди. «Гулистон» ўзаро ҳамкорлик қилиш бўйича Хитой Халқ Республикасининг турдош фирмаларидан бири билан шартнома имзолади. Шунга кўра «Гулистон» кооперативи хитойликларга чўчқа терилари етказиб беради. Шериклар эса бунинг эвазига бошқа маҳсулотлар жўнатадилар. Бундан ташқари хитойликлар ўз материаллари ҳисобига шу йили кооператив учун иссиқхона қурилишини бошлайдилар.

«Гулистон» бўрдоқичилик кооперативидаги хайрли ишлар кўпгина кишиларни самарали меҳнатга жалб этиш имконини берди.

Воси НОСИР,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ТАҲРИРИЯТДАН:

«Гулистон» каби кооперативлар жумҳуриятда оз эмас. Ихтисослашуви жиҳатдан улар хилма-хил. Афсуски, уларнинг кўпчилиги район партия ва совет ташкилотларининг диққат эътиборларидан четда қолаяпти. Хўш, бўрдоқичилик ёки унга турдош кооперативларда хайрли ва самарали ишлар амалга оширилаётган экан, нега энди уларни ердан, сувдан қисиш керак? Бу кимга фойда-ю, кимга зарар?

Кооперативларга муносабат ижобий томонга ўзгартирилса, маъмурчиликка кўпроқ ҳисса қўшилган бўлур эди.

Бугун—ихтирочилар ва рационализаторлар куни

ИЗЛАШ, ЯРАТИШ — УНИНГ МУДДАОСИ

Одатда ихтирочи ва кашфиётчиларни табиат одми қилиб яратади. Улар алпқомат ҳам эмас, тўралардек ўзларига бино ҳам қўймайдилар. Оддий халқ ибораси билан айтганда «жайдари» одамлар бўладилар. Оддий деҳқон фарзанди Тилаволди ака Турдиалиев ҳақида ҳам ҳеч иккиланмай шундай гапларни айтиш мумкин.

Хонага «Ассалому алайкум, мумкинми, ўғлим» деб кириб келган, юзлари офтода обдан тобланган, ювилавериб оҳори тўкилган костюмдаги бу кишини биринчи дафъа кўрган киши ихтирочи деб ўйламайди. Суҳбат давомида унинг қалбида яратувчилик ишқи билан жўш ураётгани, лекин ихтироларига эътибор билан қаралмаётганини эшитиб афсусландик.

— Водил қишлоғиданман, — деб куюниб гапира кетди Тилаволди ака. — Ёшлик чоғларимда ҳам ниманидир яратишни орзу қилардим. Яратувчилик иштиёқи ҳеч тинчлик бермасди менга. Мактабни битираётган йилларимда ўқитувчи бўлиш орзуси туғилди. Фарғона давлат педагогика институтига ўқишга кирдим. Ўзингиз яхши биласиз, урушдан кейинги йилларда турмуш оғир эди. Ўқишни ташлаб, ўз қишлоғимдаги мактабда бир неча йил ўқитувчилик қилдим. Маълумотим ҳақида гувоҳнома бўлмаганлиги туфайли кейинчалик колхозга ўтиб ишлай бошладим.

Қишлоқда яшаганимда томорқада фойдаланадиган ҳайдаш механизмини яратиш ҳақида ўйлаб юрардим. Изланиб-изланиб, ерни бемалол ҳайдай оладиган омоч ясадим... Йиллар ўтиб, қўл аррани такомиллаштирдим. Уни ишлатиш қулай бўлиб, йиғма эди. Бу янгиликнинг чизмаларини СССР ихтиро ва кашфиётлар Давлат комитетига юбордим. 1989 йил июнда шу комитет қошидаги Бутуниттифоқ давлат илмий-текшириш институтида ихтиро маъқулланиб, Витебск заводида намуна тайёрлаш учун юборилгани ҳақида қоғоз келди. Лекин ихтиро шу бўйи унут бўлиб кетди.

Қадамжой сурма комбинатида шофёрлик қилдим. Сўнг автокарани бошқардим. Вазифам вагонларда келтирилган оғирлиги ва ҳажми турлича бўлган юкларни тушириш, ташиш ёки юклашдан иборат эди. Мен бошқараётган кўтарма-мослама жуда сифатсиз ишларди, бунинг устига 5—6 ишчи унга «ёрдамчи». Ҳадеганда ишнинг юришиб кетавермагани, автокаранинг нобоп яратилгани мени ўйлантириб қўйди. Нега ҳар қандай юкни худди одам сингари «қўллар» билан маҳкам ушлаб кўтариш мумкин эмас? Агар шундай механизм яратилса-чи? Бу жумбоқ менга тинчлик бермай қўйди. Бир-икки йил давомида фикрладим. Ишдан кейин қолиб, бўлажак қурилма деталларини ва ишчи чизмаларини тайёрладим. Меҳнатларим зое кетмади: охири қўлбола механизмни яратдим. Унга ҳеч қандай «ёрдамчи» керак эмас. Юкни ёниданми, устиданми қисиб кўтараверади. Ҳар қандай шароитда ҳам «панжаси»дан тушириб юбормайди. Лекин очиқ айтиш керакки, зарур буюмларни топишда ҳеч ким ёрдам қилгани йўқ. Ҳатто комбинат раҳбарлари, айниқса бош инженер А. М. Шуклин ихтиромни кўргандан кейин ҳаммуаллиф бўлишни истаб қолди. Албатта мен бунга рози бўлмадим. Шундан кейин менга бошқача муносабатда бўла бошладилар, тирноқ остидан кир қидиришга тушдилар...

— Ихтироингизнинг тақдири нима бўлди? — деб сўраймиз.

Янгича юк кўтаргич механизмининг техник чизмаларини СССР ихтиро ва кашфиётлар давлат комитетига жўнатдим. У ердагилар янги механизмга юқори баҳо бердилар. 1986 йилнинг сентябрь ойида 1283220 рақамли муаллифлик гувоҳномаси қўлимга тегди. Илова хатида айтилишича, мен яратган механизм халқ хўжалиги учун жуда катта иқтисодий фойда келтирар экан. Иттифоқимизнинг Донецк шаҳридаги «Донецкуголь» бирлашмасида, Ленинграддаги Котляков номли машинасозлик, Днепропетровск металлургия заводларида янги юк кўтариш механизмидан фойдаланиш белгиланган.

Дарҳақиқат, олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ, деб шуни айтишса керак. Оддий бир ўзбек ишчисининг ихтироси иттифоқда катта қизиқиш уйғотган, ундан амалий фойдаланиш режалаштирилмоқда. Шу ўринда табиий савол туғилади. Ўзбекистондаги ихтирочи ва рационализаторлар жамиятининг мутасадди ўртоқлари қаёққа қараяптилар? Нега шу янгиликни республикамизда қўллаш масаласи пайсалга солиб келинаяпти?

Яқинда Москвадан Водилдаги Ҳ. Турсунқулов номли колхозда истиқомат қилаётган Тилаволди Турдиалиев номига хушхабар келди. Хат «РИД» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасидан бўлиб, унда қуйидагилар маълум қилинган:

«Ҳурматли Тилаволди Турдиалиев! Бирлашма Сизнинг 1283220 рақами билан рўйхатга олинган ихтиронгиз асосида пневматик қурилма ишлаб чиқаришга ҳозирлик кўрмоқда. Иттифоқимиздаги корхоналар, ташкилотлар, базалар, пахта заводларининг кўпчилиги бу янги техникани сотиб олиш истагида буюртмалар бердилар. Пневматик қурилманинг дастлабки туркумини 1992 йилнинг биринчи чорагида тайёрлаб чиқариб, буюртмачиларга жўнатиш режалаштирилган».

Иккинчи бир хатда Тилаволди ака яратган янги мосламанинг техникавий тафсилоти, бир донаси 6,5 минг сўм туриши, бу механизм ёрдамида контейнерлар, трактор-автомобиль моторлари, пахта тойлари ва бошқа юкларни ортиш-тушириш мумкинлиги ёзилган эди.

Хушхабар нафақат Тилаволди ака хонадонига, балки бутун жамоа хўжалигига катта қувонч бахш этди. Ҳамқишлоқлари янгилик шайдосини чин юракдан муборакбод қилдилар. Биз ҳам фурсатдан фойдаланиб, толмас изланувчини бу муваффақияти билан қутлаймиз.

Б. ШОКИРОВ,
Б. ҚАҲҲОРОВ.

МАМЛАКАТ БЎЙЛАБ

АШХОБОД. Туркманистон ССР давлат таъминот комитети ҳузурида ташқи савдо фирмаси тузилди. У ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашади, корхоналар, хўжаликлар, кооперативларга ташқи бозордаги ишларда воситачилик қилади. Фирма мутахассислари шерикларга хорижий фирмалар билан бевосита шартномалар тузишда, ҳужжатларни тайёрлашда ёрдамлашадилар, Совет ва хорижий шерикларга маслаҳатлар берадилар.

●

МОГИЛЕВ. «ГРАНДП» кичик корхонасида ташлаб юбориладиган чиқиндилардан мустаҳкам ва экологик жиҳатдан тоза ёғоч-полимерли қоплама плита ишлаб чиқара бошладилар. Уни ишлаб чиқаришда қипиқ ёки пайраҳа, рўзғорда ишлатиладиган оддий плёнка, ундан ясалган қоп хом ашё вазифасини ўтайди. Ҳар йили 200 минг квадрат метрга яқин шундай маҳсулот ишлаб чиқариш режалаштирилди. Бу маҳсулотлардан хонадонларга ўрнатиладиган мебеллар, шкафлар тайёрлашда, маъмурий-маиший биноларни безашда фойдаланиш мумкин.

●

ЧЕЛЯБИНСК. Шаҳарда «ВАЗ шериклар қидиради» деб аталган тижорат кўргазмаси очилди. Ҳозир мамлакатимизда завод чиқарган 13 миллионга яқин машина бор. Бош корхона бу қадар кўп «Жигули»ларни эҳтиёт қисмлар билан таъминлай олмайди. «Автовазапчасть» фирмаси ўз шериклари (улар ҳозир 300 тага етди) ёрдамида ишлаб чиқариш ҳажмини икки баравар кўпайтириш ниятидадир. Кўргазмага яқин йилларда ўзлаштириш мўлжалланаётган деталлар ва қисмларнинг 500 тадан кўпроқ намунаси қўйилган.

●

НАЛЬЧИК. Олмос асбоблари заводи янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бу мармарга жило берувчи фрезлар, арралар, асосий маҳсулот чиқиндиларидан тайёрланадиган бошқа асбоблардир. Янгиликни якка тартибда уй қурувчилар, қурилиш кооперативлари яхши кутиб олдилар. Корхона ушбу буюмларни етказиб бериш учун бевосита шартномалар туза бошлади.

●

ПЕРМЬ. Уралда озиқ-овқатга ишлатиладиган туз қазиб чиқаришни аллақачон унутиб юборган эдилар. Мана энди Соликамск конларидан яна шундай туз қазиб олина бошланди. Кончилар бир миллион тонна туз қазиб чиқариш мажбуриятини олган эдилар. Истеъмолчиларга туз ортилган дастлабки темирйўл вагонлари жўнатилди. «Сильвинит» бирлашмаси йил охиригача мамлакатимизда етишмаётган тузнинг ярмини қоплашга аҳд қилди. Туз руда сифатида қазиб олинмоқда, кейин эса тозаланмоқда. Бунинг учун қўшимча қувватлар ҳам, янги технологиялар ҳам талаб қилинмади.

●

КОСТРОМА. Кострома авиакорхонасидаги бир неча вертолётнинг ичига Польша рамзи — бургутлар тасвири туширилди. Бу нарса Волга учувчилари билан «Супертранс» қўшма корхонаси ўртасида тузилган битим бандларининг бирида кўзда тутилган. Авиаторлар бу машиналарни чет элда ишлаш учун шунчаки ижарага берганлари йўқ. Бунга ҳаётнинг ўзи мажбур қилди. Баҳор ойларидаёқ уларнинг аҳволи танг бўлиб қолган эди: маош тўлаш учун пул қолмади, юк ташиш нархларининг кескин ортганлиги буюртмачиларни чўчитиб юборди. Саккизта экипаж «Супертранс» қўшма корхонасига фойда келтирадиган ерда ишлаши керак. Бу Африка, Яқин Шарқ мамлакатларидир. Кострома вилоятининг ўрмон хўжаликлари ва узоқ ерларидаги колхозларининг яхши даврлар келишига умид қилишдан ўзга чоралари йўқ.

Депутат сўз сўрайди

БОРИ БАРЧАНИКИ

Қайта қуриш тобора мураккаб босқичга кўтарилиб бормоқда. Бу, айниқса онгнинг уйғонишида, ошкораликнинг кўз очишию демократиянинг шаклланишида намоён бўлаётир. Тўғри, баъзан онгдаги янгиланиш жазавага, ошкоралик юзсизликка, демократия бошбошдоқликка айланаётган ҳоллар учраб турибди. Бу ҳаётдаги ўзгаришлар меъёрнинг бузилишига сабаб бўлмоқда.

Ҳар қандай назарий ва амалий ҳаракатда меъёр сақланмоғи яхши. Бирор шахснинг камчиликларини дўстона очиб ташлаш, самимий танқид қилиш ўрнига унинг шахсиятига тегсангиз, камситсангиз, танқидни қасос қуролига айлантирсангиз, бу ошкораликка кирмайди. Худди шунингдек, гуруҳбозликни, тарафкашликни келтириб чиқарувчи ҳаракат ҳам демократиядан йироқдир.

Қайта қуриш шиддати назарий жиҳатдан Советлар ролини оширишдан бошланди, десак муболаға бўлмайди. Лекин бу силжиш амалиётда аниқ намоён бўлмаяпти. Айниқса, қишлоқ шўролари ҳамон қанотсиз қушнинг ҳолатини эслатаётир. Унинг учишга на мадори ва имкони бор. Бировнинг ҳамёнидаги пулга ҳотамтойлик қилиб бўлмаганидек, маблағсиз ҳокимиятнинг қуввати нимага ҳам етсин?

Биргина мисол: Шўроимиз ҳудудида 1972 та оила истиқомат қилади. Кимдир уй қуриш, кимдир томини ёпиш, бошқаси тўй тараддуди билан банд. Улар зориққан нарсанинг топилишига ёрдам бериш бурчимиз. Баъзан эҳтиёжий нарсаларни топиб беролмай халакмиз. Мана шу чорасизлик орадаги ишонч кўприкларининг бузилишига олиб келаётир. Йўқотишларимизнинг кўп қисми худди мана шу нуқтада содир бўлаётир. Чунки, тўрт-беш, борингки ўн йил кейин амалга ошириш мумкин бўлган дастурни бир-икки йилда қойиллатиб ташлаймиз, дейишдан тийилмаяпмиз.

Ҳаёт, имконият, мавжуд шароит ҳақида рост гапиришга ўрганилмас экан, ҳамма жабҳада ҳам ривожланиш юз бермайди. Чунки, ишончни йўқотган минг-минг меҳнаткашлар меҳр қўйиб ишлашдан йироқлашадилар. Деҳқон кетмонни чуқур ботириб тупроқ ағдармайди. Ғишт терувчи қўл учида ишлайди.

Биз бутун Шўро ходимлари, депутатлар қишлоқ кишилари билан доимий равишда ҳамнафас, ҳамдам бўлишга интиляпмиз. Бозор иқтисодиёти даврига киришимиз билан нарх-наво ошди. Озиқ-овқат тақчиллиги кучайди. Қишлоқ магазинларига келтирилаётган озиқ-овқат, кийим-кечак, хўжалик молларини тақсимлашда қийинчиликлар туғилмоқда. Қишлоқ Шўроси эса мана шу масалаларга бутун кучини сарфлаяпти.

Ўрта Шаҳрихон матлубот жамияти озиқ-овқат моллари тақчиллигини ҳал этишда ёрдам кўрсатаётир. Меҳнат аҳлининг иш вақтини тежаш, уларни бошқа жойларга бориб рўзғор кам-кўстини қидирмасликларининг олдини олишга интиляпмиз. Тўғри, бу борада етишмовчиликлар, камчиликлар бор.

Қишлоқ аҳолиси ўртасида тушунтириш ишларини олиб боряпмиз. Аҳволни бўяб-бежамасдан, қандай бўлса шундайлигича англатишга ҳаракат қилаяпмиз. Одамлар бизни тушунаяпти, борини баҳам кўраяпти. Ун, ун маҳсулотлари, газлама, қанд, совун, гуруч, чойнак-пиёла сингари тақчил буюмлар хўжаликлардаги жон бошига тақсимланаётир. Буни депутатлар, маҳалла комитетлари назорат қилиб туришибди.

Шунингдек, кўп болали оналар, ночор аёллар, қаҳрамон оналар, уруш ва меҳнат фахрийлари, Афғонистонда ҳарбий хизматни ўтаган ёшларимизга ҳам алоҳида ёрдам кўрсатилмоқда.

Советларнинг фаоллигини ободончилик ишларида ҳам кўриш мумкин. Қишлоқ шароити ўзгаряпти. Янги магазинлар очилди. Доркаш, Шарвон маҳалларларида ҳашар йўли билан чойхоналар қурдик. Шундай чойхонани Қўрғонча маҳалласида ҳам қурмоқчимиз. Хуллас, ҳар бир маҳалланинг ўз чойхонаси, қассобхонасию, магазини бўлади. Қишлоқ марказида эса ҳамма шароит мавжуд бўлган гузарлар яхшиланаяпти.

Депутатларимиз бетиним бўлиб қолишди. Халқ тили билан айтсак, депутатлик «нонини» ейиш осон эмас. Хўжаобод қишлоғида замонавий мактаб биноси қурилиши бошланди. У ноябрда тамомланади. Ҳудудимиздаги созлаш заводи қошида кам қонли аёллар даволанадиган шифохона очдик. Ҳозир туғруқхона биноси лойиҳаси тайёрланмоқда.

Ишларимиз жуда кўп. Уларни бирдан амалга ошириб бўлмайди. Ҳозир бутун қишлоқ Шўроси ва унинг депутатлари халқ ичида бўлиш, уларнинг ният ва интилишларини барвақт англаш ва уни адо этиш ишига бел боғлаган.

Т. ЗОИДБОЕВА,
Москва районидаги Ўрта Шаҳрихон қишлоқ Шўросининг раиси, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

ҚЎШМА НАЗОРАТ

«Хоразмтранс» ишлаб чиқариш бирлашмаси бўлинмалари бошланғич партия ташкилотларининг котиблари ҳамда касаба комитетларининг раислари текширувлар ва рейдларда фаол қатнаша бошладилар.

Буни бекорга қилаётганлари йўқ. Бугунги кунда транспортчилар шаънига кўп таъналар айтилмоқда, шу сабабли бирлашма раҳбарияти меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун қаттиқ чора-тадбирлар кўрмоқда. Бу ишдан жамоатчилик ҳам четда қолмаяпти. Партия-касаба уюшмаси гуруҳи таркибида 35 нафар муҳандис ва техник ходим, идоравий назоратда эса ўн беш киши бор.

Бу янгиликнинг дастлабки натижалари ҳам қўлга киритилди. Хонқа, Янгиариқ, Гурлан автотранспорт корхоналарининг ҳайдовчиларига автомашиналар техникавий жиҳатдан носоз ҳолатда йўлга чиққанлиги учун катта жарима солинди. Урганч, Ҳазорасп, Хива таксопарклари ҳамда автопаркларининг ҳайдовчилари йўловчиларга паст савияда хизмат қилгани ва уларни алдагани учун жазоландилар. Назоратнинг кучайтирилиши бирлашма автомобилчилари учун қурилаётган уй-жой суръатларига ҳам ижобий таъсир кўрсатди. Урганчда иккита кўп хонадонли уй муддатидан илгари фойдаланишга топширилди, умумий смета қиймати тўрт миллион сўмга яқин бўлган идоравий санаторий-профилакторий қурилиши ниҳоясига етказилмоқда.

Ю. ИБРОҲИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномалари 25 ёшда

ПОКИЗА ДИЛ, ЭЗГУ НИЯТ

Улуғ адибларимиз Ойбек ва Ғафур Ғуломдек алломаларнинг назарига тушган, улардан қутлов ва яхши тилаклар олган «Тошкент оқшоми»нинг биринчи сони босмадан чиққанига 25 йил бўлди.

Тўғри, чорак аср деган тарих олдида бир лаҳзалик умр. Лекин бир жойда шунча пайтдан бери меҳнат қилаётган «Оқшом»нинг фахрийлари учун улар умрининг бир бўлагидир. Ўшанда бизда иш бошлаган навқирон йигит ва қиз бугун бола-чақали, сочларига бироз оқ оралаган, ҳатто боболик ва бувилик бахтига мушарраф бўлган кишилардир. 25 йил ана шу жиҳати билан ҳам биз учун ғоят азиз ва қадрлидир.

Агар сиз рўзнома тахламларини эринмай варақлаб чиқсангиз, шаҳримиз ҳаётида юз берган кўпгина воқеалар унинг саҳифаларида ҳозиржавоблик билан ёритилганлигининг, «Оқшом» ўтган чорак аср давомида чиндан ҳам Тошкент солномачисига айланганининг гувоҳи бўласиз. Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари пойтахтлари ўртасида қалдирғоч нашр сифатида ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда чиқа бошлаган «Оқшом» рўзномалари Тошкентни тез суръатлар билан тиклаш, таъмирлаш ва қайта қуриш учун курашга оммани сафарбар этишда толмас ташкилотчи ва тарғиботчи бўлиб хизмат қилди. Унинг ўша таҳликали 1966 йил сонларини варақласангиз, қардош республикаларнинг янги Тошкентни бунёд этиш йўлида кўрсатган чин фидойиликларининг гувоҳи бўласиз.

«Оқшом» ўзининг дастлабки сонларидан бошлаб ҳар куни энг муҳим ижтимоий-сиёсий воқеалар ҳақида хабар бериб, иқтисодиёт ва маданият янгиликларини, шаҳар хўжалигининг ҳал этилмаган масалаларини дадиллик билан кўтариб чиқди. Унинг яхши анъаналари ҳанузгача қадар давом этиб келяпти. Бу табиий, албатта. Чунки «Оқшом»нинг Тошкент ва тошкентликлар олдида турган муаммоларни кўтаришдан, халқ дардига малҳам қўйиб, унинг оғирини енгил қилишдан ҳам муҳимроқ вазифаси йўқ! Ана шу боисдан гарчи шаҳар рўзномаси бўлса-да, республикамизнинг турли шаҳар ва қишлоқларида ҳам унинг минг-минглаб ўз муштарийлари бор.

Рўзнома давр руҳидан келиб чиққан ҳолда мақолалар ёритиш, ўз муштарийларининг ташвишлари билан яшаш, уларга ёрдамга ошиқиш, адолат тантанаси учун курашиш сингари яхши анъаналарига содиқ қолмоқда. Муҳарририятда хизмат қилаётган катта авлодга мансуб журналистлар ана шу қимматли фазилатларни ёш ҳамкасбларига сидқидилдан ўргатмоқдалар.

«Оқшом»нинг чорак асрлик байрами муносабати билан кичик рисола нашр этдик. «Улар «Оқшом»да ишлаганлар» рукни остида собиқ ходимларимизнинг исмшарифларини битдик. Ундан бизнинг даргоҳимизда кўплаб таниқли ёзувчи, шоирлар, публицистлар, журналистлар ўз вақтида фидойилик кўрсатиб ишлаганликларини билиб оласиз. Ҳа, ҳозирги пайтда кўпгина оммавий ахборот воситаларида собиқ оқшомчилар ишлашмоқда. Шу маънода «Оқшом» қанча ижод аҳли учун ўзига хос ҳаёт мактаби бўлганлигини кўплар тан олиб гапиришади.

Биз «Оқшом»нинг биринчи муҳаррири, жамоанинг аҳил ва жипслиги йўлида кўп саъйи-ҳаракатлар қилган, рўзноманинг тамал тошини қўйган иқтидорли журналист ва ёзувчи Саъдулла Кароматов, Борис Пармузин, Максим Каримов каби марҳум ёзувчи ва шоирлар номини чуқур эҳтиром билан ёдга оламиз. Ҳозирги пайтда турли оммавий ахборот воситаларида ишлаётган, ўзининг энг навқирон йилларини «Оқшом»га бахшида этган Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимов, рўзномага турли йилларда муҳаррирлик қилган таниқли публицист ва ёзувчи Шароф Убайдуллаев ва Тўлқин Қозоқбоев, шоирлардан Муҳаммад Юсуф, Сирожиддин Саййид, Носир Муҳаммад, фельетончи Усмон Юсупов, Алиназар Эгамназаров, Абдуқодир Ниёзов, Ҳамид Икромов, Темур Убайдулло, Ислом Усмонов, Абдуғани Абдуллаев сингари кўплаб фидойилар номини фахр билан тилга оламиз. Жамоатчи муаллифларимизнинг бизга кўрсатаётган мададидан беҳиҳоя хурсандмиз. Рўзноманинг бир ойда 2 марта чиқадиган «Маҳалладош» ва «Табиат ва инсон» нашри атрофига тўпланган Н. Ҳасанов, Ш. Темуров, Ф. Нуриддинов, М. Набиев, С. Султонов, Ҳ. Йўлдошев, З. Эгамбердиев, Ш. Иброҳимова, О. Тўраева, А. Ҳасанов, Ф. Абдураҳимов, А. Умаров каби ўнлаб фаолларимизнинг бизга кўрсатаётган ёрдами беназир. Дарҳақиқат, матбуотнинг кучи унинг омма билан мустаҳкам алоқасидадир.

Байрам кезларида қилинган ишларга назар ташлаш ва уни сарҳисоб қилиш билан бирга бажаришимиз керак бўлган вазифаларга асосий эътиборимизни қаратамиз. Ҳозир бутун мамлакатда, жумҳуриятда бўлгани каби Тошкентда ҳам ечимини кутаётган муаммолар талайгина. Уларни рўзнома саҳифаларига олиб чиқиш «Оқшом» жамоаси олдида турган долзарб масалалардир. Ҳозирги шароитда халқнинг дардига малҳам бўлишдан ҳам муҳим вазифа йўқ. Шу маънода рўзнома ўз саҳифаларига теша тегмаган кўпгина мавзуларни олиб чиқишни режалаштирган. Инсонларни бир-бирига меҳр-оқибатли бўлишга ундовчи мақолаларга кенг ўрин берилади, атроф-муҳитни яхшилаш, шаҳримиз ободончилиги борасидаги муаммолар диққат марказимиздадир. Жиноятчиликнинг олдини олиш ва уни бартараф этиш мавзуси ҳам эътиборимизда. Бу вазифаларни бажаришда биз муштарийларимиз мададига таянамиз, уларнинг бизларга билдирадиган мулоҳазалари ва маслаҳатларини ғоят қадрлаймиз. Бу ўринда турли миллат вакилларидан ташкил топган жамоамиз аъзоларининг ўзаро аҳиллиги ҳақида ҳар қанча гапирса арзийди. Рўзноманинг Тўлқин Расулев, Надежда Паняшкина, Зуҳра Аъзамхўжаева, Раҳматулла Файзуллаев, Эльвира Адайкина, Маҳмуд Комилжонов, Сергей Ли, Тўхтамурод Тошев, Марғуба Акромова, Диля Шайхутдинова, Олим Мақсумов, Маъфура Содиқова, Махсума Иноғомова каби ўнлаб фахрийлари ҳамда ёшларининг шу кунларда фидойилик, покиза дил, эзгу ният билан ишлаётганликларини таъкидлаган ҳолда ушбу мақолага нуқта қўямиз.

Солиҳ ЁҚУБОВ,
«Тошкент оқшоми» рўзномаси муҳаррирининг ўринбосари.

СУРАТДА: **рўзнома муҳарририяти ижодий ходимларидан бир гуруҳи.**

Р. ШАРИПОВ олган сурат.

ФУТБОЛ

Ҳам олий, ҳам биринчи гуруҳда мамлакат чемпионати давом этмоқда. Яқиндагина биллур соврин — СССР кубогини 35 йиллик танаффусдан сўнг қўлга киритган Москва армиячилари навбатдаги турда Донецкнинг «Шахтёр» жамоасига 3:4 ҳисобида ютқазиб қўйдилар.

Юксак ўринларга яна бир даъвогар — Москва спартакчилари Ереванда маҳаллий «Арарат» клубидан енгилдилар — 1:2.

Олий гуруҳда бўлган бошқа учрашувлар натижаси: «Спартак» (Владикавказ) — «Днепр» — 1:1, «Металлист» — «Динамо» (Киев) — 0:2, «Динамо» (Минск) — «Динамо» (Москва) — 1:0, «Металлург» — Черноморец» — 1:4.

●

Биринчи гуруҳ мусобақаларида бўлиб ўтган навбатдаги тур учрашувлари республикамизнинг иккала вакилига ҳам муваффақият келтирди. «Навбаҳор» жамоаси ўзи каби юқори ўринларда бораётган Симферополнинг «Таврия» клуби устидан 3:2 ҳисобида ғалаба қозонди. Муҳим икки очкони қўлга киритган наманганлик футболчилар бир неча поғона юқори кўтарилдилар.

«Нефтяник» эса янада кучлироқ рақиб — мавсум бошидан буён пешқадамлик қилаётган «Тилигул» жамоасини ўз майдонида қабул қилди. Учрашув 2:1 ҳисобида фарғоналик футболчилар ғалабаси билан тугади. Улар ҳам ўз мавқеларини яхшилаб олишди.

Бошқа учрашувлар натижаси билан танишинг: «Шинник» — «Ростсельмаш» — 1:2, «Локомотив» (Нижний Новгород) — «Кубань» — 4:0, «Нефтчи» — «Қайрат» — 3:0, «Динамо» (Сухуми) — «Ротор» — 1:1, «Уралмаш» — «Зенит» 1:0, «Геолог» — «Пардаугава» — 1:0, «Факел» — «Динамо» (Ставрополь) — 3:1, «Зимбрул» — «Буковина» — 3:0.

Навбатдаги тур ўйинлари эртага ўтказилади. «Навбаҳор» «Тилигул» клуби билан, «Нефтяник» эса «Таврия» жамоаси билан учрашади.

Хушхабарлар

Сирдарё вилоятининг Партия XXIII съезди номли давлат хўжалигида оҳак ва ғишт чиқарадиган цехлар ишга туширилди. Бу ерда ташкил этилаётган кичик корхоналар маҳсулотидан аввало якка тартибда уй-жой қуришга киришган хўжалик ходимлари фойдаланадилар. Ҳозир давлат хўжалигида мих, бўёқ, ганч, асфальт тайёрлайдиган бошқа корхоналарни очишга ҳам ҳозирлик кўришмоқда. Бу корхоналар шу йилнёқ фойдаланишга топширилади.

●

Хўжаобод районидаги «Ленинград» жамоа хўжалигининг марказий қўрғонида Шарқ услубида бунёд этилган чиройли бино эшиклари очилди. Атиги ярим йил ичида хўжалик усулида барпо этилган бу бино хўжалик аҳолисининг дам олиши учун мўлжалланган. Бу ерда фахрийлар чойхонаси, ёшлар қаҳвахонаси, паловхона ва биллиард ўйнайдиган хона жойлашди. Бу жамоа хўжалигида хўжалик усулида бунёд этилган биринчи ижтимоий-маданий-маиший иншоот эмас. Хўжаликда кейинги уч йилда ёдгорлик мажмуи, шифохона, кутубхона худди шундай йўл билан бунёд этилди. Жамоа хўжалиги музейининг биноси, дала шийпонлари ҳам таъмирланди.

●

Бахт пахта заводида бу йилги таътил мавсумида ишчиларга қўшимча имтиёзлар берилди. Таътилга чиқаётган ҳар бир киши ўтган йилга нисбатан 50—100 сўм кўп пул олади. Энг камида уч бола тарбиялаётган аёлларга эса, бундан ташқари, ҳақ тўланадиган меҳнат таътили уч кун узайтирилди. Завод ишчиларининг фарзандлари болалар боғчасига бепул қатнайдилар, умуман эса белгиланган имтиёзлардан ташқари корхона жамғармаси ҳисобидан ҳар бир болага яна 200 сўмгача сарфланади. Бундан ташқари, корхонанинг камбағал оилалари уй ҳақи тўлашдан озод қилинганлар, уй-жойга муҳтож кишилар учун эса томорқаси бўлган 11 та коттеж сотиб олинди. Буларнинг ҳаммаси корхона мунтазам равишда олаётган фойда ҳисобидан меҳнат жамоасининг қарорига асосан амалга оширилмоқда.

●

Нукус саноат техникуми негизида политехника коллежи ташкил этилди. Коллежни тугатган ўқувчилар техник малакасига эга бўлибгина қолмай, кичик муҳандис бўлиб ҳам ишлай оладилар. Бу ерда корхоналар билан шартномалар асосида мутахассислар тайёрланади.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ 1—7 ИЮЛЬ

ҲАР КУНИ

● **8.00 Соғлом бўлай десанг** (шанба ва якшанбадан ташқари, (ЎзТВ-II).

● **18.00 Ўзбекистон телевидениесининг «Янгиликлар»** кўрсатуви. (ЎзТВ-II).

● 19.30 да рус тилида **«Ахборот»** программаси (ЎзТВ-I).

● 22.20 да ўзбек тилида **«Ахборот»** программаси. (ЎзТВ-I).

● 6.00 **да** Марказий телевидениенинг **«Тонг»** мусиқий кўрсатуви. (МТ-I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).

● 20.30 да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг **«Время»** программаси.

● 11.30 **да ТСН** (шанба ва якшанбадан ташқари, 14.30— ҳар куни МТ-I).

● 8.00 **да Эрталабки бадантарбия** (МТ-II орқали, якшанба куни **«Зарядкага сафланинг»**).

● 19.45 **да «Хайрли тун, кичкинтойлар!»** (МТ-II).

● 1, душанба

ЎзТВ I

18.10 Мультфильм. 18.20 Глиэр номидаги жумҳурият мусиқа мактаб-интернати ўқувчиларининг концерти. 19.00 «Ҳуқуқ ҳаётимизда». 19.50 «Катта дара». Телефильм. 20.00 «Санъат олами». Ўзбекистон мусаввирларининг кўргазма заллари бўйлаб. 21.10 Дилрабо концерт. 22.25 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Навбаҳор» (Наманган) — «Тилигул» (Тирасполь).

ЎзТВ II

18.05 «Ассалому алайкум». 19.05 «Спринт». 19.35 «Кулиб боқ, кичкинтой».
20.30. ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ I

8.30 «Даллас». Бадиий фильм, 1-серия. 9.20 Турли мамлакатлар эртаклари ва афсоналари. «Илон ва тошбақа». (Нигерия). 9.25 Футбол шарҳи. 9.55 «Марафон-15». 11.10 «Маёқ» кимга нур сочаяпти». Телефильм. 11.45 «Мулоқот». 12.00 В. Селивохин чалади (фортопиано). 14.15 Фильм-концерт. 15.20 «Болалар мусиқий клуби». 16.05 СССР ИИВ ички қўшинлари бадиий жамоаларининг концерти. 17.15 «Юзма-юз». 18.00 ТСН. 18.15 «Цирк, цирк, цирк». 18.25 Америка воқеалари. 18.50 «Беверли Хиллс». Бадиий фильм. 21.10 «Даллас». Бадиий фильм, 1-серия. 22.00 «Совуқ куз». Телеспектакль. 22.50 Кўп серияли илмий-оммабоп телефильм премьераси. 1-серия. 23.25 ТСН. 23.45 Концерт. 00.30 «Беверли Хиллс». Бадиий фильм премьераси.

МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.20 Ёш томошабинлар театри. «Қиш эртаги». 9.50 Билимдонлар учун машқ. 10.35 Талабалар хори куйлайди. 11.10 «Жалолиддин Қўрқмасов». Телефильм. 13.30 «Пешонаси ярқираган бўлса...». Телефильм. 13.50 Болалар учун фильм. «Заборьеда ёз». 14.55 «Сизга қўшиқ куйлаб бераман». 18.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 19.30 «Байрамали». Телефильм. 20.00 Футбол шарҳи. 21.10 Футбол. СССР чемпионати. «Днепр» — МАСК. 22.50 «Тошкент» студияси кўрсатади.

● 2, сешанба

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «Соат 12 да бошлиқ келади». Бадиий фильм. 9.50 «Илҳом чашмалари». Болалар учун концерт. 10.40 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 18.10 Мультфильм. 18.20 «Келажагимиз мактабда». Наманган вилояти халқ таълими ходимларининг изланишлари. 19.00 Халқаро ҳаёт. 19.50 Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилояти театри яккахонларининг концерти. 20.25 «Спортлото». 21.10 «Мусиқа ва замон». 22.25 «Таъқиб». Бадиий фильм.

ЎзТВ II

18.05 Мультфильм. 18.25 «02» тўлқинида». 18.35 Мансур Маъмиров куйлайди. 19.00 «Лаҳза». Хабарлар. 19.10 «Шаҳримиз юмушлари». 19.50 «Миришкорлар».
20.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

МТ I

8.30 «Даллас». Бадиий фильм, 2-серия. 9.20 Болалар соати. 10.20 «Экранда Сибирь». 10.30 «Болалар мусиқий клуби». 11.15 Мультфильм. 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 Бутуниттифоқ халқ рақс байрами. 13.45 «Телемикст». 14.45 «Мусиқий хазина». 15.25 Телефильм премьераси. 15.55 Мультфильм. 16.15 Рус халқ оркестрининг концерти. 17.15 Долзарб репортаж. 17.30 «Сиз яратган боғ». 18.00 ТСН. 18.15 «Юзма-юз». 19.05 Мультфильм. 19.35 «Сан-Франциско кўчаларида». Бадиий фильм. 21.10 «Даллас». Бадиий фильм, 2-серия. 22.00 «Босқичлар». 23.15 ТСН. 23.35 Фильм-концерт. 00.200 «Сан-Франциско кўчаларида». Бадиий фильм.

МТ II

8.20 Созандалар мусиқа ҳақида. 9.05 Ритмик гимнастика. 9.35 «Қайрилиб боқ, Россия». «Оҳ, қанийди бир умрга шундай бўлса...». 10.25 «Уч кун ва икки йил». Бадиий фильм. 13.30 Мультфильм. 14.30 Болалар учун фильм. «Денгиз бўйидаги таътиллар». 18.15 Рус духовой куйларидан концерт. 18.30 «Давр. Маданият. Цивилизация». 19.10 «Алесь Гарун». Ҳужжатли фильм. 19.30 Телефильм. 20.00 Теннис. Уимблдон турнири. 21.10 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 21.55 «Икковлон ва ёмғир». Мусиқий томоша. 22.30 «Тошкент» студияси кўрсатади.

● 3, чоршанба

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «300» рақамли юк». Бадиий фильм. 9.50 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради. 10.20 «Иқбол». 18.10 Мультфильм. 18.25 Ёшлик оқшоми. 19.10 «Депутат минбари». Ўзбекистон халқ депутати, СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Малик Қаюмов билан суҳбат. 19.50 Зайнаб Мирзатиллаева ва Эркин Раҳмонов куйлайди. 21.10 Тижорат хабарлари. 21.20 «Рақсларим — орзуларим». Дилбар Юнусова. 22.25 «Чорраҳа».

ЎзТВ II

18.05 «Билим сарчашмаси». 18.35 Танго оҳанглари. 19.05 «Пульс». Хабарлар. 19.15 «Эшикни очинг, биров келди». Бадиий фильм.
20.30 АШХОБОД КЎРСАТАДИ.

МТ I

8.30 «Даллас». Бадиий фильм, 3-серия. 9.20 «Босқичлар». 10.35 Опералардан ариялар. 11.20 Мультфильм. 11.45 Долзарб репортаж. 12.10 «Самотекдаги уй». Фильм-спектакль. 14.45 «Қизиқувчилар олами». 15.05 «Золушка ҳузурида зиёфатда». 16.05 Телефильм. 16.35 Мультфильм. 16.55 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». 1-серия. 18.00 ТСН. 18.15 Долзарб интервью. 18.30 Мультфильм. 18.55 «Жаннат йўли». Бадиий фильм. 21.10 «Даллас». Бадиий фильм, 3-серия. 22.00 «Рус қалби». Людмила Рюмина. 22.45 Экологик янгиликлар. 23.00 «Телескоп». 24.00 ТСН. 00.20 И. Стравинский. «Мўътабар баҳор». Симфоник сюита. 01.00 «Жаннат йўли». Бадиий фильм.

МТ II

8.20 «Зеленчук қирғоғида». 8.50 «Адам Смит бойлиги дунёси». 9.25 Мультфильм. 9.30 Телефильм. 10.20 «Бугун ва эртага». Бадиий фильм, 1-серия. 13.30 Мультфильм. 14.30 Болалар учун фильм. «Мушук ҳақида...». 18.30 Теннис. Уимблдон турнири. 19.30 Телефильм. 20.00 Коллаж. 20.05 СССР халқлари спартакиадасининг тарихи. 20.20 Н. Паганини. «Венеция карнавали». 21.10 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 21.55 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Спорт гимнастикаси. 22.30 «Саломатлик цехи». Телефильм. 22.45 «Мексикаликлар мамлакат манзарасида». Телефильм. 23.35 Бадиий адабиёт олий илмгоҳи собиқ талабаларининг анъанавий йиғини ҳақида.

● 4, пайшанба

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «Ғалати гаров». Бадиий фильм. 9.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона». 10.30 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Дўстлик тароналари». 18.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Водий дорилфунуни». 18.40 «Шеърият дафтаридан». 18.55 «Алифбо сабоқлари». 19.50 «Навоий гулшани». 21.10 «Навоий гулшани» кўрсатувининг давоми. 22.25 «Бевосита мулоқот». Олий илмгоҳларига кирувчилар учун.

ЎзТВ II

18.05 «Болалар» видеоканали.
20.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

МТ I

8.30 «Даллас». Бадиий фильм, 4-серия. 9.20 Болалар соати. 10.20 В. Пикайзен чалади (скрипка). 11.45 ИИВ маълумотларига кўра... 12.00 Бутуниттифоқ халқ рақс байрами. 12.50 Экологик янгиликлар. 13.45 «Телемикст». 14.45 «Қизиқувчилар олами». 15.00 Халқ ўйинлари. 15.30 «Ким аслида ким?». Телефильм. 16.20 «1991 —Моцарт йили». 16.55 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». 2-серия. 18.00 ТСН. 18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.00 Лўлилар куйларидан концерт. 19.15 Америка воқеалари. 19.40 «Прериялардаги кичик уйча». Бадиий фильм. 21.10 «Даллас». Бадиий фильм, 4-серия. 22.00 ИИВ маълумотларига кўра... 22.15 «Мусиқий далил». 23.15 Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм премьераси. 2-серия. 23.45 ТСН. 00.05 «Дон Жуан». Марказий қўғирчоқ театрининг фильм-спектакли. 01.35 «Прериялардаги кичик уйча». Бадиий фильм.

МТ II

7.30 «Брижд». Телебиржа. 8.20 «Саҳна санъати усталари». Е. Н. Гоголева. 1-кўрсатув. 9.15 Ритмик гимнастика. 9.45 «Севги қўшиқлари». Фильм-концерт. 10.15 Ҳужжатли фильм. 10.25 «Бугун ва эртага». Бадиий фильм, 2-серия. 13.30 Мультфильм. 14.05 Болалар учун фильм. «Иш боши». 15.35 Теннис. Уимблдон турнири. 16.35 Арман тароналари. 18.45 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Спорт гимнастикаси. 19.20 Мультфильм. 19.30 Телефильм. 20.00 Жаҳон бозорининг калити. 21.10 «Тошкент» студияси кўрсатади.

● 5, жума

ЎзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «5 «Б» да ўқийдиган шумтака». Бадиий фильм. 10.00 «Атиргул» дастаси концерти. 18.10 Мультфильм. 18.20 «Тенгдошларинг ижодидан». 19.00 «Замин саховати». 19.50 ««Оламга саёҳат». 21.10 Тижорат хабарлари. 21.15 «Маърифатнома». 22.00 Ахборот. 22.25 «Тилимиз муаммолари». 23.25 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова.

ЎзТВ II

18.05 Болалар учун фильм. 19.00 «Пульс». Хабарлар. 19.10 Кичик концерт. 19.30 Спорт кўрсатувлари
20.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

МТ I

8.30 «Даллас». Бадиий фильм, 5-серия. 9.20 С. Прокофьев. 6-симфония. 10.00 Мультфильм. 10.10 Телефильм. 10.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 11.45 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт. 3 ва 4-сериялар. 12.35 Ҳужжатли фильм. 14.45 «Агар сиз...». 15.30 А. Свешников номли Москва билим юрти болалар ва эркаклар хорининг чиқиши. 16.10 «Мусаввирлар ҳақида ҳикоялар». 16.45 Мультфильм. 16.55 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». 3-серия. 18.00 ТСН. 18.15 П. И. Чайковский «Славянлар марши». 18.25 «Ер—она масканимиз». 18.30 «Ҳаммасини бошидан бошлаймиз». Бадиий фильм. 19.00 «Севишганлар кемаси». Бадиий фильм 21.10 «Даллас». Бадиий фильм, 5-серия. 22.00 Долзарб репортаж. 22.15 «ВИД» таништиради. 01.25 ТСН. 01.45 «Севишганлар кемаси». Бадиий фильм.

МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.20 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун кўрсатув. 9.25 «Жонли сайёра». Ҳужжатли фильм. 5-серия. 10.25 «Бугун ва эртага». Бадиий фильм, 3-серия. 13.30 Мультфильм. 14.10 Болалар учун фильм. «Зангори патруль». 15.15 И. Гайдн. 89-симфония. 18.30 Теннис. Уимблдон турнири. 19.30 «Ўйинчоқлар устаси». Телефильм. 20.00 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Спорт гимнастикаси. 21.10 Коллаж. 21.15 «Тошкент» студияси кўрсатади.

● 6, шанба

ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Ахборот». 9.25 «Жаноб-420». Бадиий фильм (Ҳиндистон). 12.15 «Меъморчилик истиқболи». 12.55 Спорт кўрсатувлари. 13.55 «Алифбо сабоқлари». 14.30 «Дилдор» ашула ва рақс ансамблининг концерти. 15.10 «Деҳқон ва замин». 16.10 «Даврага кел, дугонажон». Фарғоналик қизлар баҳси. 18.00 «Мультпанорама». 18.45 Чолғу куйларидан концерт. 19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз». 19.50 «Мулоҳаза». Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло. «Кафансиз кўмилганлар» асари ҳақида. 21.10 Оқшом эртаклари. 21.25 «Водий ҳандалари». Телевизион миниатюралар театрининг учрашуви. 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 «Водий ҳандалари» (давоми).

ЎзТВ II

10.00 Ўткир Ҳошимов. «Инсон садоқати». 1-қисм. 11.10 «Она юрт тароналари». Фильм-концерт. 11.40 «Ота меҳрини кўрмаганлар». Бадиий фильм.
18.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

МТ I

6.00 «Мансудэ» ансамблининг чиқиши. 6.30 Мультфильмлар. 7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 8.00 ТСН. 8.15 «Сиз яратган боғ». 8.45 Режиссёр Б. Шамшиев фильмлари. «Оқ кема». 10.55 «Тонг юлдузи». 11.55 А. Н. Островский. «Ўзга олам». Фильм-спектакль. 14.00 «Бурда моден» таништиради...». 14.45 «XX аср. Ташвишли даврлар хроникаси». 15.50 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Хон-Барбар замонида». 17.00 Шеърият лаҳзалари. 17.05 Кўп серияли мультфильм премьераси. 17.30 «Халқаро панорама». 18.15 «Парнас сари бир босқич». 18.35 «Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради... «Атлантидалик одам». Бадиий фильм. 21.10 «Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради... «Қатл этилган вақт». Бадиий фильм. 22.00 «Аншлаг. Аншлаг». 23.30 «Атлантидалик одам». Бадиий фильм.

МТ II

7.15 Эрталабки бадантарбия. 7.30 Теннис. Уимблдон турнири. 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. Москва—Олмаота — Минск телекўприги.
14.00—15.45 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.
15.45 Спорт ҳамма учун. 16.00 Иқтисодий агентлик. 17.00 СССР Давлат телерадиоси рус қўшиқлари академик хорининг концерти. 17.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 18.30 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 19.15 «Звони русские» фольклор триоси ижро этади. 19.30 «Сибирь нефрити». Телефильм. 20.00 Рус тили. 21.10 Москвада татар мусиқаси «Рамазон» II фестивали. 22.15 Катталар учун мультфильмлар. 22.30 «Ноёб автомобиллар». Телефильм. 22.45 «Қонунга биноан қотиллик». Бадиий фильм.

● 7, якшанба

ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Вайрона уйдаги шарпалар». Бадиий фильм. 10.30 «Элга хизмат: талаб ва таклиф». 11.05 «Олий таълим — янгиланиш йўлида». 11.45 Араб тили. 12.15 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Ягона оилада». 12.55 Инглиз тили. 13.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Танаффус». 14.25 «Қоратепа қирларида». 14.55 «Меҳнатим — фахрим». 15.25 «Учқун». Бувайда ноҳияси Маданият уйи ҳақида. 18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Металлист» (Харьков). Танаффус пайтида — «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Кино жавонидан». 21.15 «Якшанба оқшомида». 22.25 «Аблаҳ». Бадиий фильм.

ЎзТВ II

10.00 «Орзу». Фильм-концерт. 10.30 Ўткир Ҳошимов. «Инсон садоқати». 2-қисм. 11.40 «Одамлар, ишонинг менга». Бадиий фильм.
17.15 АШХОБОД КЎРСАТАДИ.

МТ I

8.00 Биржа янгиликлари. 8.15 «Спортлото». 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 11.00 «Саёҳатчилар клуби». 12.30 «Янги авлод танлайди». «Т» клуби. 13.45 С. Рахманинов. «Қоя». Симфоник фантазия. 14.00 «Здоровье». 14.45 «Разведка маълумотларига кўра...». Ҳужжатли фильм. 15.35 Теннис. Уимблдон турнири. 16.35 «Қишлоқ янгиликлари». 17.35 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Менинг кўзим, менинг бурним» (Исландия). 17.40 «Уолт Дисней таништиради...». 18.30 Мультфильм. 19.10 «Игна». Бадиий фильм. 21.10 «Сиз бунга қодирсиз». 21.55 «Хронограф». 22.10 «Муҳофаза ёрлиғи». 22.40 «Косар». Спектакль.

МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 Мультфильмлар. 8.10 Халқ хори ижро этади. 8.25 Теннис. Уимблдон турнири. 9.25 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Ер остидаги уй болалари». Телефильм. 9.55 СССР халқлари X ёзги спартакиадасининг очилиши ҳақида репортаж. 10.40 Режиссёр М. Дохматская фильмлари. «Великий Устюг ҳақида хотиралар», «Менга қўшиқ куйлаб бер, Прокошина...». 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 14.00 — 16.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ. 18.15 Муаллифлик телевидениеси. 19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар! 19.30 «Мусаввир Раҳим Аҳмедов». Телефильм. 19.45 Муаллифлик телевидениеси (давоми). 21.10 Коллаж. 21.15 Катталар учун мультфильмлар. 21.30 «Қойил!» 22.45 «Менинг ватандошларим». «Депутатлар учун...». 23.15 «Мусаввирлар ҳақида ҳикоялар». С. Андрияка.

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

ЗИЙРАКЛАР ЗИЙРАГИ

Яқин орада зилзила бўлармиш десалар, тамом, одамларни ваҳима босиб, ҳамма хавотирга тушади. Рўй берадиган табиий офат тўғрисидаги миш-мишлар, гап-сўзлар бир зумда тарқалади. Ҳамма ер қимирлашига ишона бошлайди. Аммо қачон? Неча кундан кейин? Балки орадан ҳафта ёки ой ўтгач рўй берар? Бу саволларга аниқ жавоб беришга ҳозир ҳеч ким, ҳатто олимлар ҳам қодир эмас.

Қарангки, ер қимирлашини одамлар қолиб, уй ҳайвонлари, чунончи товуқлар олдиндан сеза олар эканлар. Бу ҳазил эмас, чин.

Арманистонда рўй берган зилзила қанча офат келтирганлиги эндиликда ҳаммага маълум. Лекин кўпчилик уни олдиндан сеза олмади. Ҳолбуки... бу мумкин экан. Қуйидаги мисолдан ўзингиз хулоса чиқариб олишингиз мумкин. Ленинакан шаҳрида истиқомат этувчи А. Гарибянга қарашли хонаки ҳайвонлар кутилмаганда безовта бўлиб қолишди. Мушук уй ичидан ташқарига югуриб чиқди-да дарахтга тирмашди, сўнгра ундан пастга тушишни мутлақо истамади. Гарибян сайрга олиб чиққан Алиса лақабли лайча ит ҳам уйга қайтишга кўнмай туриб олди. Уни ҳовлига судраб олиб киришга тўғри келди. Бундан жаҳли чиққан ит эгасини тишлаб олди. Сўнгра ванғиллаб, ҳурий бошлади.

Итнинг хатти-ҳаракатидан ҳайрон бўлган Гарибян шаҳар милиция бўлимига қўнғироқ қилиб, зилзила бўлиш эҳтимолидан огоҳлантирди. Лекин бунга парво қилишмади. Шаҳар Совети ва радиога ҳам қўнғироқ қилди. Яна эътиборсизлик. Ҳазилга йўйиб, устидан роса кулишди.

Шундан кейин у қўни-қўшниларининикига кириб, кўчага чиқинглар, деди.

Орадан икки соат ўтмади ҳамки, фожиа рўй берди. Гарибян хонадони ва яна тўрт оила аъзоларигина қулаётган уйлар остида қолишмади.

Бундан ҳам ибрат бўларли яна бир мисол бор. Ўшанда зилзила рўй беришидан бир ой аввал маълум бўлганди. Бу ҳодиса 70-йиллар ўртасида Хитойнинг Ляонин вилоятида содир бўлди. Ер қимирлаш хавфи бўлган минтақада яшовчи одамлар олимлар тавсияси билан ҳайвонлар феъл-атворини кузатдилар. Дастлаб илонлар эрталаб қорга ўрмалаб чиқишди. Сал кейинроқ хонаки ҳайвонлар ўртасида ҳам қандайдир, тушуниб бўлмайдиган ҳолат рўй берди.

Зилзила арафасида минг-минглаб турли хабар олинди. Бу яккаю ягона тўғри қарор қабул қилишга имкон берди. Хавфли минтақада истиқомат этувчи аҳоли ер ости силкиниши рўй беришидан олти соат аввал бошқа ерга кўчирилди. Кутилганидек, табиий офат катта зарар келтирди. Аммо одамлар омон қолдилар.

Арманистон олимлари деярли юзта аҳоли пунктида зилзила бўлишидан аввал уй ҳайвонларининг феъл-атвори ўзгарганлиги тўғрисида минглаб мисолларни қайд этдилар. Хонаки жониворлар ана шундай дамларда безовта бўлиб, ўт ейишдан бош тортишди, бинолар ичига киришни исташмади, иморатлардан узоқроқ юришга ҳаракат қилишди. Мушуклар ва итлар эса болаларининг хавфсизлиги тўғрисида ҳам қайғуришди. Сичқонлар ва каламушларда қўрқиш ҳисси вақтинча йўқолиб, яширинган ерларидан ташқарига чиқа бошлашди. Илонлар, тошбақалар уйқудан туриб кетишади. Аквариумларда сақланувчи балиқлар идишларидан сакрашади.

Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, жониворларнинг кўпи ҳам ер қобиғида рўй берган кўзга кўринмас ўзгаришларни сезади. Итлар бу борада айниқса зийрак эканликларини кўрсатишди. Уларнинг 36 фоизи шундай хосиятга эга экан. Олимларнинг фикрича, шундан кейинги ўринлар мушуклар, қушлар, каламушлар, сичқонлар, аквариум балиқларига тегаркан.

Биз буни яхши билиб олишимиз, сўнгра хонаки жониворлар феъл-атворини эътибор ва синчковлик билан кузатишимиз, табиатда рўй берадиган фожиаларни олдиндан сезишга одатланишимиз лозим.

Т. ОБИДОВ.

Ҳаёт ҳали менинг олдимда.
Ақлим ўсар, фикрим юксалар.
Аммо, кўрганларим ёдимда.
Ҳаммаси ҳам бутунлай қолар.
Ўша пайтда қайсиси кулги,
Қайси бири берар ҳаяжон.
Бу шеъримнинг боиси шулки:
Фикр — бола, бола — ўсувчан!

Усмон НОСИР.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

РАНГ СЕҲРИ

Ёш ижодкорлар

Ўшанда 1981 йилнинг жазирама ёз кунлари эди. Андижондан уйига келган Валижоннинг на ётишида, на уйқусида ҳаловат бор. Отаси Алижон ака ҳам, онаси Раҳимахон ая ҳам бунга ҳайрон. Гапга солиб кўришди. Диплом ишини ҳимоя қилишга тайёргарлик кўраётганини айтди ва «менга тинчлик, осойишталик бўлса бас», деди-ю мўъжазгина ижодхонасига кириб кетди.

Ниҳоят, синов кунлари ҳам етиб келди. Давлат имтиҳон комиссияси ўқувчилар билимини синчиклаб текширувдан ўтказди.

Ёш рассом Валижон Абдуллаевнинг ҳимоя учун ишлаган «Ёз манзараси» полотносида мусаффо осмон, бир гала қушлар тасвирланган. Ўртада — қуюқ ўрикзор. Дарахтларнинг чап тарафида серҳосил боғларга термулганча бир зум сукут сақлаб туриб қоласиз. Қизнинг қўйлаги, рўмолининг учи майин шаббодада ҳилпирайди...

Ўқувчилик йиллари ортда қолди. В. Абдуллаев Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг рассомчилик факультетида таҳсил кўра бошлади. Бу ерда Адҳамжон Саидхўжаев, Абдумўмин Бойматов, Акромжон Шоабдуллаев, Малик Набиев каби устоз педагоглардан, маҳоратли мўйқалам соҳибларидан сабоқ олди. Санъат оламининг қийин, машаққатли ва завқли йўлларини босқичма-босқич эгаллай борди. Институт хоналарини, йўлакларини безашда фаол қатнашди. Ранг-тасвир бўйича тайёрлаган машқларидан намуналар қўйиб, совринлар олди.

Мана тўрт йилдирки, В. Абдуллаев ўзи туғилиб ўсган Наманган районида яшаб, меҳнат қилмоқда. Ҳозирда 37-ўрта мактабда расм муаллими.

В. Абдуллаев ижодининг аксарияти манзара ва графика жанрига бағишланган. Жонажон қишлоғининг сўлим табиати, тоғ-адирликлари, меҳнаткаш кишилари унга доимо илҳом бағишлайди.

Мусаввир турли китоб, альбомларни ҳам безашга иштиёқманд. У жумҳурият, вилоят ва район рўзномаларига турли ҳажвий асарлари билан қатнашмоқда.

— Қишлоғимда жойлашган 34-мактабда, Андижондаги 9-рассомчилик махсус илм даргоҳида ва институтда таҳсил кўраётган кезларимда ягона мақсадим тасвирий санъат ижодкори бўлиш эди, — дейди у. — Ҳар бир киши орзу билан яшайди. Шундай бўлмаса ҳаётнинг қизиғи йўқ. Талабалик йилларидаги дўстларим — андижонлик Илҳомжон Усмонов, уйчилик Раҳматилло Валиев, учқўрғонлик Эргашбой Рашидов билан вақти-вақтида учрашиб, мулоқотда бўлиб турамиз. Суҳбатимиз мавзуи — давримизнинг қаҳрамонлари. Ҳозир қайта қуришнинг қишлоқдаги дарғалари сиймоларини яратиш бўйича изланишларни давом эттираяпмиз. Мактабда эса ёш рассомлар тўгарагининг 50 нафарга яқин аъзолари бор.

В. Абдуллаев ҳозир портрет жанри устида ҳам иш олиб бораяпти. У истиқомат қилаётган райондаги Совет Иттифоқи Қаҳрамони Файзулло Йўлдошев, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдусаттор Халилов, донгдор чорвадор Зоҳидахон Раҳматуллаева, республикада хизмат кўрсатган пахтакор, «Коммунизм» колхози бошқаруви раиси Юсуфжон Абдуллаев, меҳнат фахрияси Тожихон Асқаровалар портретини яратишга бел боғлаган.

...Ровустон қишлоғининг бепоён далалари, боғ-роғларини оралаб, меҳнаткаш ва заҳматкашлар ишини кузатиб Валижон Абдуллаев юрибди. У яратувчилик ва бунёдкорлик ишларининг фидойилари меҳнатидан бир олам завқ олмоқда. Рангбаранг мавзудаги полотнолар яратиб, рассомчиликда ўз йўлини изламоқда. Мўъжизакор қўллар тобора тажриба орттириб, рангларнинг сеҳрли оламига чуқурроқ кириб бораяпти.

А. ҚОРАБОЕВ.

ТУРФА ОЛАМ

ҚАЛТИС ҲАЗИЛ

Тасмания оролида жойлашган Сент-Мэрис шаҳрида истиқомат қилувчи Пепс Уайделл турли мамлакатлар, ҳарбий ва савдо кемаларининг байроқларидан катта коллекция тўплаган. Баъзан Уайделл уйининг пештоқига у ёки бу байроқни осиб қўяди.

Бир куни у қароқчиларнинг инсон бош суяги акс эттирилган «Қувноқ Рожер» деган қўрқинчли байроғини эшигининг тепасига илиб, ўтган-кетганларга ҳазил қилмоқчи бўлди. Бироқ эртаси куни уни судга чақиришди. Айбномада қароқчилар рамзини намойиш қилиш ўлим жазосига маҳкум этилиши ёзилган эди. Бунда судья қароқчиларга қарши кураш ҳақида XVII асрда чиқарилган, ҳамон бекор қилинмаган қонунга асосланган эди.

Тўғри, ўша судьянинг ўзи «давр бошқа»лигини эътиборга олиб, ҳукмга тузатиш киритди ва Уайделлга жуда катта миқдорда пул жаримаси солди. Бу ҳақда немисларнинг «Цайт» рўзномаси хабар қилди.

ОЛТИН НИШОН

Югославиянинг Загреб шаҳрида яшайдиган муҳандис Миша Рабович Нью-Йоркдаги кўргазмада олтин нишон билан тақдирланди. У ихтиро қилган ажойиб хусусиятга эга бўлган, сайёҳлар пойабзалининг патаги ана шундай юксак мукофотга сазовор бўлди. У одам жуда исиб кетганида ҳам, ғоят совуқда ҳам пойабзал ичида бир хил — 30 даража иссиқни сақлаб туради. Бундай ботинкада оёқ ҳеч қачон совуқ қотмайди.

Яна шуниси ҳам борки, М. Рабович элликтадан зиёд ихтиро муаллифи. 1989 йилда у Нью-Йоркда кемачилик соҳасидаги 20 та ҳар хил асбоб-анжомлар ўрнини босадиган универсал асбоби учун бронза медалини ҳам олишга муяссар бўлган эди.

ЧУМОЛИ СИРИ

Нима учун чумолилар асалари ёки капалакдан фарқли ўлароқ ўсимликларни чанглатишда қатнашмайдилар? Балки унчалик сержун бўлмагани учунмикин?

Бунинг сабаби бошқа. Австралиялик олимлар чанг чумолига тегиши биланоқ у ҳаракатини тўхтатишини аниқладилар. Бойси шуки, чумоли ҳужайралари антибиотикларга ўхшаш модда ишлаб чиқаради. Шунинг учун чумоли инидаги тухум ва қуртлар ҳеч қачон пўпанак босмаса керак, деб таъкидлайди Булғорияда чиқадиган «Орбита» ҳафтаномаси.

КУЛГИ БАЙРАМИ

Булғориянинг узоқ тоғлар орасидаги Габрово шаҳри довруғини жаҳонга таратган нарса—кулгу. Габровода жуда хушчақчақ, шу билан бирга ниҳоятда ҳисоб-китобли одамлар яшашади. Улар шу қадар тежамкорки, эшитган одамнинг кулмай иложи йўқ. Чунончи, мушукларининг думини кесиб қўйишади (эшикдан думини судраб чиқиб кетгунча иссиқлик камайиб қолмаслиги учун), отларнинг ҳам думини қирқиб қўйишади (бекорга кучини кетказмаслиги учун), меҳмоннинг олдига сариёғ билан бирга пичоқни билдирмасдан қиздириб қўйишади, бирон нарсани савдолашмоқчи бўлишса жон-жаҳдлари билан «қани, бор бўл» қилишиб бир-бирларининг қўлларини силташади (савдо пишмаса, лоақал исиниб олишади-ку) ва ҳоказо. Габроволикларнинг қувликлари, усталикларини санаб саноғига етиш қийин.

Шу кунларда Габрово жаҳон кулгисеварларининг ўзига хос маркази, таъбир жоиз бўлса, «Макка»сига айланган. Бу ерда ҳар икки йилда бир марта жаҳон кулги байрами ўтказилади. Мен ҳам ана шу кулги байрамида қатнашиш шарафига муяссар бўлдим. Қуйида сизларга у ерда эшитган латифалару ҳангомаларнинг бир шингилини тақдим этмоқчиман.

АНОЙИ

Габроволик бир фирманинг бошлиғи бошқа шаҳарга хизмат юзасидан кетган ўз вакилидан: «Фалон шаҳарга кетолмай қолиб кетдим, поездлар юрмаяпти. Нима қилай!» деган телеграмма олибди.

«Шу кундан бошлаб ўзингизни отпускадаман, деб ҳисоблайверинг», деб жавоб қилибди бошлиқ.

ГАП ЭМАС, ПУЛ

— Отахон, габроволиклар лотереянгиздан сотиб олишяптими! — деб сўради чет эллик меҳмонлардан бири чипта уйини сотувчисидан.

— Чипта олмоқчи бўлсанг — ол, — деди унга чол. — Агар сен Кулги уйини сўраётган бўлсанг — ҳув ануа ёқда.

Чол вичагача ғунғиллади, меҳмон эса қадамини тезлатди.

ҚЎРИШИБ ТУРАЙЛИК

— Тез-тез кўришиб турайлик, — деди чет элдан келган меҳмон габроволик дўстига.

— Албатта, албатта, — деди у. — Нима, Тошкент қочиб кетибдими, жуда борса икки кунлик йўл-да...

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

СУРАТДА: Габроводаги Ҳажв ва кулги уйи олдида ўрнатилган Дон Кихот ва Санчо Панса ҳайкаллари.

Муаллиф олган сурат.

НАСРИЙ МАСАЛ

ГУГУРТ

— Мен ер юзини ёқиб, кулга айлантиришим мумкин, — мақтанди Гугурт.

— Бир-бирини ишқаб, гиж-гижловчиларга йнсоф берсин. Йўқса, дунё кулга айланиб кетиши ҳеч гапмас, — деди хавотирланиб унинг доналари.

ЧАЁННИНГ ЖАВОБИ

— Одамларга ҳайронман нега мени Қовоғари, сени Чаён дейишади. Қилмишимиз бир-ку? — сўради Қовоғари.

— Сен огоҳ этиб, мен бўлсам билдирмай чақаман, — деди Чаён.

Нуриддин ЯҲЁЕВ.

Фарзанд нидоси

Яқинда бир дўстим Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган отасининг мозорини аниқлаб, зиёрат қилиб қайтди. Унинг ота қабри устидаги унсиз йиғисини, юрак туйғуларини қалбдан ҳис қилиб, қоғозга туширдим.

— Отажон! Мен келдим. Сизни ярим асрга яқин изладим. Ниҳоят топдим. Эсингиздами, мен кўз очиб дунёга келган кунда жангга отланган экансиз. Менга фақат бир мартагина боқиб, кўзларингизда жиққа ёш билан «Ҳаёт!» деган сўзни айта олгансиз. Сиз ёзган хатларингизда ҳам мени «Ҳаётгинам!» деб таърифлагансиз.

Лекин мен сизнинг Ҳаётингиз бўла олмадим. Сизни «Жангда ҳалок бўлди» деб ёзилган бир парча қоғоз менинг номимни ҳам, ҳаётимни ҳам ўзгартириб юборди. Номим шу кундан бошлаб Ёдгор бўлиб қолди. Мен сиздан онамга, юртимга ягона Ёдгор бўлиб қолдим.

Эҳа! Қанча сувлар оқиб ўтди. Яхши кишилар пешонамни силади. Бахтимга онам бор экан. Онам мени деб, сизнинг муҳаббатингиз тафтида ёлғиз ўтди. Энди ёниб турган ёноқлари ўрнини соғинч ажинлари, чақнаб турган кўзларни дарё бўлиб оққан кўз ёшларининг хасталик пардалари босди. Онам сизни узоқ кутдилар, ҳозир ҳам йўлингизга интизор.

Мен ҳам умримнинг ярим асрини яшаб қўйдим. Саккиз фарзандим бор. Каттаси сизнинг номингиз билан аталади. Менинг набираларим, сизнинг эвара-чевараларингиз бор. Мен бахтлиман, дейишим мумкин, аммо ҳаётимнинг кемтиги — Сиз.

Сизга Ўзбекистондан, саховатли Фарғонадан, вафодорингиздан таъзим келтирдим. Юртингиздан олиб келган Она тупроқни, сиз севган лолаларни, хонадонимиздан келтирган бир туп атир гул кўчатини пойингизга қўйдим.

Қабрингиз нурли бўлсин, ОТАЖОН!

А. МАДРАҲИМОВ.

ҚАТРА

Беҳаёда ор бўлмас,
Бевафода ёр бўлмас.

●

Дўст суяйди бошингни,
Рақиб кутар ёшингни.

●

Арақ ичсанг шер қилади,
Сўнгра қаро ер қилади.

●

Ҳалолнинг ширин нони,
Ҳаромхўрнинг йўқ имони.

●

Эъзозласанг агар элингни,
Тийиб сўзла ҳаргиз тилингни.

Ўроқжон ҚИЛИЧЕВ.

УЧ ҲАРФЛИ БОШҚОТИРМА

1. Томоша учун мўлжалланган жой. 2. Қоришма. 3. Босиб ўтилган масофа. 4. Қурилиш анжоми. 5. Юмшоқ модда. 6. Химиявий элемент. 7. Электр токи ўтказгич. 8. Ях. 9. Тилла, олтин. 10. Европадаги давлат пойтахти. 11. Дуккакли экин. 12. Болалар ўйинчоғи. 13. Миллат. 14. Йиртқич қуш. 15. Дераза. 16. Узунлик ўлчови. 17 Ялтиратувчи суюқлик. 18. Маъдан. 19. Ҳўл мева. 20. Улкан балиқ. 21. Узум дарахти. 22. Ўлчов бирлиги. 23. Мевазор. 24. Тоғ ичидаги бўшлик. 25. Инкор. 26. Миллий ўйин. 27. Саратон касаллиги. 28. Ранг. 29. Ёнган кўмир қолдиғи. 30. Халқ. 31. М. Горький асари. 32. Ҳашарот. 33. Математик атама. 34. Оби-ҳаёт. 35. Машина қисми. 36. Болгария пул бирлиги. 37. Баҳона. 38. Қовурилган майда гўшт. 39. Қўшма сўз бўлаги. 40. Ҳ. Нўъмон асари. 41. Иш-ҳаракатнинг охири. 42. Инсон организми. 43. Парранда. 44. Йиртқич ҳайвон. 45. Ҳинд йигитлари исми. 46. Сукунат. 47. Шароб. 48. Ўн икки ой. 49. Албания пул бирлиги. 50. Инглиз денгизчи сайёҳи. 51. Фасл. 52. Бирпас, лаҳза, он. 53. Ўхшаш, монанд. 54. Қатор. 55. Жумҳуриятдаги нашриёт. 56. Энг азиз неъмат. 57. Исм. 58. Шахматдаги атама. 59. Мантиқ, маъно. 60. Ёғду. 61. Автомобиль тури. 62. Фараз. 63. Дудоқ. 64. Касаллик. 65. Нола, фарёд. 66. Муз ҳолидаги ёғин. 67. Сатин. 68. Миқдор, саноқ. 69. Тур, хил. 70. Туркиядаги кўл. 71. Оқшомдан тонг отгунча бўлган вақт. 72. Қоришма. 73. Енгил автомобиль тури. 74. Қарға. 75. Алам, қайғу. 76. Ўзак. 77. Жароҳат. 78. Қатъий қарор. 79. Араб алифбосининг йигирма тўртинчи ҳарфи. 80. Рўзғор, қурилиш жиҳози. 81. Нома, мактуб. 82. Ит, кучук. 83. Лақма. 84. Алангадан чиқаётган товушни англатувчи сўз. 85. Бировни чўчитиш учун, билдирмасдан айтиладиган хитоб. 86. Каъбани тавоф ва зиёрат этиш. 87. Тубсиз чуқурлик. 88. Эшик, деразаларнинг кирраси. 89. Камситилган, хўрланган. 90. Худо, тангри, парвардигор. 91. Бора, жиҳат. 92. Асал. 93. Жонсиз гавда. 94. Дарахт қисми. 95. Хашак, чўп.

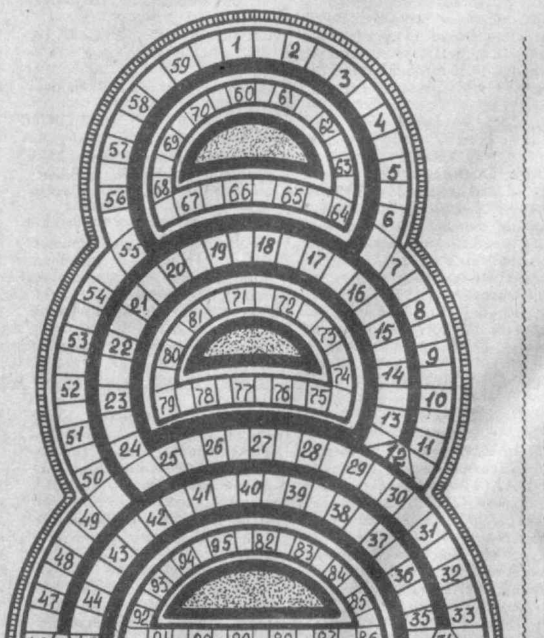

Тузувчи: Ф. ҒАФУРОВ

Сўраган эдингиз

БУЙРАК ДАВОСИ

«Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасининг шу йил 11 июнь сонида эълон қилинган «Пол пола — буйракка даво» мақоласини ўқиб, оиламизни ташвишга солиб келаётган бир мушкулот ечимини топгандек бўлдик. Уч йилдирки, онажонимиз буйрак ҳасталигига чалиниб, қаттиқ қийналмоқдалар. Пол пола ўсимлигини қандай ва қаердан топиш мумкин? Илтимос, шу ҳақда маълумот берсангиз.

Гулистон НОДИРОВА.
Нарпай райони.

Мактубни олиб муштарий саволига жавоб топиш учун жумҳурият «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг етакчи мутахассиси М. Юсуповга мурожаат қилдик. Доришунос бизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Тукли Эрвага бўлган талаб йилдан-йилга ошиб бораяпти. Чунки набототнинг бу тури буйрак касаллигини ҳам осонгина даволайди. Унинг иккинчи номи Пол пола бўлиб, бу ўсимлик жорий йилда Андижон, Қашқадарё, Наманган, Самарқанд, Сурхондарё, Фарғона вилоятларида экилди. Барча йиғилган ҳосил жумҳурият «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли «Лекраспромхоз» давлат хўжалигига топширилади. У ерда сифати текширувдан ўтказилганидан сўнг яхшилаб тозаланади ва майда ҳолга келтириб қадоқланади.

Ана шундан кейингина Ўзбекистондаги шифобахш ўсимликлар билан савдо қилувчи махсус дорихоналарга, «Гиёҳ-шарбат масканлари»га тарқатилади. Аҳоли уни ана шу жойлардан бемалол сотиб олиши мумкин.

Дилдора РУСТАМОВА.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5566. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.55. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12